Mentor
әдістемелік орталығы

“MENTOR”
ӘДІСТЕМЕЛІК ОРТАЛЫҒЫ

«Үздік қалам»

республикалық ғылыми-танымдық
әдістемелік журналы

№11(6)
2024

Ақтөбе қаласы

МАЗМҰНЫ/CONTENT/СОДЕРЖАНИЕ

Алтынбай Шырын Теміралықызы 4
Аленова Айымгуль Болатовна 6
Бисенғалиева Асыл Сағитжанқызы..... 8
Жанабергенова Багдагул Акимжанкызы10
Изтлеуова Ольга Павловна..... 14
Таскинбаева Таттигуль Хамитовна 16
Тойбазар Бақытнұр Жанназарқызы 19
Исмагулова С.С., Жабасова Г.Е. 21
Ахмет Шолпан Турсынбайкызы..... 23
Жакибаева А.Ж., Итесова Г.Е..... 26
Балмаханова Б.С., Таласова Г.К., Кеңесова Н.Қ 29
Койшибаева Балкенже Тюлегеновна 32
Досова М.Т., Курманбаева А.С. 35
Литвиненко В.А., Рахманова А.Ж., Дайрабай А.К..... 38
Нагметкалиева Г.Н., Тұрум Г.А. 39
Умирзакова Ж.Ж., Иманалина С.Е. 39
Флек Л.Х., Изтлеуова А.У. –..... 39
Шайжанов Бекзат Бауржанович..... 39
Шаншарова К.А., Шукумова Б.А..... 39
Шмелева Е.А., Шинкарук Е.В. 39
Тілек Гүлшат Сағынбайқызы.....56

«ҮЗДІК ҚАЛАМ» РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ТАНЫМДЫҚ ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ ЕРЕЖЕСІ

Мақсаты: Педагогтердің ғылыми-танымдық әлеуетін дамыту.

Басылымы Қазақстан Республикасының Мәдениет және ақпарат министрлігі Ақпарат комитетінде тіркеуге алынып, мерзімді баспасөз басылымын, ақпараттық агенттікті және желілік басылымды есепке қою туралы № KZ49VPY00083149 куәлігі 2023 жылы 04 желтоқсанында берілген, құжатқа сәйкес 2024 жылдан бастап шығарылады.
Кезеңдік басылым: 1 жылда 24 рет, қазақ, орыс және ағылшын тілінде жарық көреді.
Журналда Қазақстан Республикасының арнайы және жоғары оқу орындары, мектепке дейінгі ұйым, ЖББОМ педагогтерінің шетелдік ғалымдар, ғылыми-зерттеу мекемелерінің ғалымдары орындайтын (орындаған) іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулердің, эксперименттік әзірлемелердің нәтижелері, сондай-ақ ғылыми-ақпараттық материалдар және т.б. жарияланады.

ЖАУАПТЫЛАР:
Бас редактор:
Нурбергенова Сауле Турмагамбетовна
Бас редактордың орынбасары:
Жайтапова Алтынай Альбековна, п.ғ.д., профессор
Редакция алқасы:
Тихомирова Валентина Тихоновнап.ғ.к., доцент
Сулекенова Гульжан Утесиновна
Рысбеова Айнур Маратовна
Озган Мехмет
Дауметова Салтанат Турмаганбетовна
Дизайн:
Муханбедин Аружан Айбарқызы

Меншік иесі: «Mentor» әдістемелік орталығы
(Ақтөбе қаласы)
Редакцияның мекен-жайы:
Индексі-030000
Ақтөбе қаласы, А.Молдагулова даңғылы 66/2
Авторлар қолжазбасы, суреттер өңделмейді және кері қайтарылмайды.
Редакция авторлар мақаласының мазмұнына жауап бермейді.
Журналда жарияланған материалдары көшіріп немесе өңдеп басу үшін редакцияның жазбаша рұқсаты алынып, сілтеме жасалуы міндетті.
Журналға жинақтарыңызды kalam2025@mail.ru. почта арқылы жіберулеріңізге болады.

«ҮЗДІК ҚАЛАМ» РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ТАНЫМДЫҚ ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ
REPUBLICAN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL, METHODICAL JOURNAL
РЕСПУБЛИКАНСКИЙ НАУЧНО-ПОЗНАВАТЕЛЬНЫЙ, МЕТОДИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ

МАТЕМАТИКА САБАҚТАРЫНДА АУЫЗША ЕСЕПТЕУ АРҚЫЛЫ ОҚУШЫЛАРДЫҢ ЛОГИКАЛЫҚ ОЙЛАУ ҚАБІЛЕТТЕРІ МЕН ТАНЫМДЫҚ БЕЛСЕНДІЛІКТЕРІН АРТТЫРУ

Алтынбай Шырын Теміралықызы

Ақтөбе қаласы «Кемел-білім» мектеп-интернатының бастауыш сынып мұғалімі

Оқушылардың өз бетімен жұмысын қалыптастыру оқушының пәнге деген қызығушылығынан және қажеттілігінен туады. Мектеп оқушыларының өз бетінше жұмыстарын ұйымдастырудың басты формасы – жұмыстарды орындау, ептілік, іскерлік, шеберлік дағдысын дамыту.

Қазақстан Республикасындағы білім беруді дамытудың мемлекеттік бағдарламасында жалпы білім берудің мақсаты – қазіргі қоғам талабына сай алынған терең білім, білік, дағдылар мен құзырлықтардың негізінде еркін бағдарлай білетін, қойылған мақсатқа танымдық қызмет жасау арқылы жете алатын, өз бетінше дұрыс, тиімді шешімдер қабылдауға қабілетті жеке тұлғаны қалыптастыру екендігі көрсетілген. Оны жүзеге асыру – мектептерде оқушылардың танымдық белсенділігін арттыруға септігін тигізетін оқу процесін ұйымдастырудың тәсілдерін, әдістері мен нысандарын іздестіруге өзекті сипат береді. Сондай-ақ, мемлекеттік бағдарламада, оқу процесіне педагогикалық пайдалану - оқушылардың танымдық белсенділігін дамытудың басты бағыттардың бірі екендігі атап көрсетілген.

Оқушылардың өз бетімен жұмысын қалыптастыру оқушының пәнге деген қызығушылығынан және қажеттілігінен туады. Өз білімін көтеру жекелеген оқушылардың өз бетімен жұмыс істеу дағдысын дамытып, шығармашылық белсенділігін арттырады. Оқушылар оқыту барысында білім алады, ал содан соң оны қолдану ары қарай шығармашылыққа үйлеседі. Математиканы оқытуда сабақтың нәтижелілігі мен оқушылардың ойлау белсенділігін арттыруда түрлі әдіс тәсілдерді іздестіруге көп көңіл бөлінеді.

Қызықты жаттығу жұмыстарын жүйелі түрде жүргізіп отыру – сол тиімді әдістердің бірі. Қызықты жаттығулар балалардың ойлау белсенділігін арттырып, оларды есептеуге деген үлкен қызығушылық тудырады, осындай жұмыстар кезінде оқушылардың есте сақтау қабілеті арта түседі, математикалық тілі жетіледі. Мұғалім қызықты жаттығулар арқылы аз уақыт аралығында көлемі жағынан көп жұмыс тындырып, оқушылардың жаңа материалды меңгеруге дайындығын және қандай мәселелерге көбірек көңіл бөлу керектігін анықтай алады.

Сабақтың басында өткізілетін жаттығулар оқушыларды бірден жұмысқа кірістіретіндей қызықты болуы тиіс. Сабақтың ортасында немесе соңында, балалар жазбаша немесе практикалық жұмыстан шаршаған кезде, қызықты есептеулер оларды сергітеді, жұмыс қабілетін арттырады.

Қызықты жаттығуларды орынды әрі шеберлікпен пайдалана білу сабақтың нәтижелілігі мен сапасын арттырудың да негізгі тәсілдерінің бірі екендігін тәжірибе көрсетіп отыр. Ең алдымен оқушылардың зеректілігін, ойлау қабілетін дамытатындай есептер шығара білуге үйрету керек. Орта буында әзіл есептер мен сұрақтар ауызша есептеулерде зеректілікке, тапқырлыққа баулиды. Оқушыны ұшқыр ойлауға, тез шешім қабылдауға дайындайды. Әзіл

есептер шығару арқылы қарапайымнан күрделіге қарай көңіл аудару керек. Бірте – бірте ақыл ойды жетілдіруге көмектесетін есептерді шешуге әкеледі. Осы арқылы баланың өзіндік көзқарасы қалыптасып, өзіне деген сенімі артады.

Мысалы:

«Бір адамнан оның неше баласы бар екенін сұрайды. Жауабы ойланарлықтай болады: «Менің 6 ұлым бар, ал әрбір ұлымда туған қарындасы бар». Осы жанұяда неше бала бар?». Жауабы: жеті бала (6 ұл, бір қыз)

Қарапайым логикалық, яғни әртүрлі мазмұндағы стандартты емес есептерді ауызша шығара білудің білімділік және тәрбиелік мақсаты зор. Бұндай есептер оқушылардың математика пәніне қызығушылығына және ойлау қабілетінің дамуына әсерін тигізері сөзсіз.

Мысалы:

1. Бірдей жеті бөлке нанды 12 адамға қалайша тең бөліп беру керек? (Бір бөлке нанды 12-ге бөлуге болмайды). Жауабы: үш нанды төрт тең бөлікке бөліп, қалған төртеуін үш тең бөлікке бөліп кесу керек. Сонда әрбір адамға наннан келетіндей 12 тең үлеске бөлінеді.

2. **1• 2 • 3 • ... • 18 • 19 - 1• 3 • ... • 17 • 19** айырмасы қандай цифрмен аяқталады?

Жауабы азайғыш нөлмен, азайтқыш 5-пен аяқталады, онда айырма 5-пен аяқталады.

Зеректілікке берілетін арифметикалық есептерді шешудің өзіндік жолы бар екендігін түсіндіру керек. Бұл қиынға түссе де, ойлау қабілетін дамытуға көп әсерін тигізеді.

Мысалы:

1. Үш сөреде кітап тұр. Төменгі сөредегі кітап қалған екі сөреге қарағанда екі есе аз, ал ортаңғыда қалған екеуіне қарағанда үш есе аз, ал үстіңгі сөреде 30 кітап тұр. Үш сөредегі кітап қанша?

Шешуі: Төменгі сөредегі кітаптарды бір бірлік десек, онда ортаңғы және жоғарғы екі сөреде екі бірлік , ал үш сөредегі барлық кітаптар үш бірлік. Бұдан төменгі сөреде барлық кітаптың бөлігі, ортаңғы сөреде барлық кітаптың бөлігі. Төменгі және ортаңғы екі сөреде барлық кітаптың бөлігі, бұдан жоғарғы сөредегі 30 кітап барлық кітаптың бөлігі; барлық үш сөредегі кітап (кітап).

2. Ағайынды үш адам бірге тұрмақшы болып үй сатып алды.Үй сатушы үйін тек жылқыға бермекші болды. Сондықтан үйдің құны үшін ең үлкені үш тай , ортаншысы екі тай берді. Жылқысы болмағандықтан кенжелері өз үлесі үшін ағаларына 10 қой берді. Сонда ағалары неше қойдан бөліп алулары керек?

Шешуі: Үйдің құнының бір үлесі 10 қой болса, құны 10*3= 30 қой. Немесе 3+2=5 тай. Сонда 1 тайдың құны 30 : 5= 6 қой. Үлкені 3*6 = 18 қойдың құнын төлеген. Ендеше

18 - 10 = 8 қой алуы керек. Ортаншысы 2*6 = 12 қойдың құнын төлеген, ендеше

12 – 10=2 қой алуы керек.

Жауабы: 8; 2.

Оқушылардың білім деңгейін арттырудағы мұғалімнің іс-әрекеті дегеніміз – оқушының білімін жетілдірудегі, түрлі қажеттерді өтеуге байланысты белгілі мақсатқа жетуге бағытталған процессті айтамыз. Яғни мұғалімнің сабақ үстінде оқушыға білім беру мақсатымен жүргізілетін жұмыс түрлері. Оқушылардың білім деңгейін арттырудың жолдары: Ауызша есептеуге үйрету тәсілдері

Есеп шығаруға үйрету алғашқы сабақтардың өзінде-ақ басталып, сынып ілгерілген сайын бірте-бірте сәйкес шеберлік те қалыптаса бастайды.

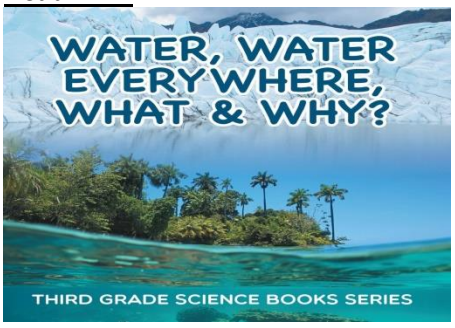
Ауызша есептеуге үйрету уақыт үнемдеу тұрғысынан тиімді. Бір ғана мысалдың нәтижесін бірнеше тәсілмен есептегенде берілетін түсіндірмелер, аралық нәтижелердің қалай шығатыны, ақтық нәтижеде не болатыны ауызша айтылады да, оларды жазуға уақыт жұмсалмайды. Оған қоса қай тәсілді қолдану оқушының өз еркінде болғанымен, олардың барынша тиімдісін іріктеп алуды үйретуге де мүмкіндік мол.

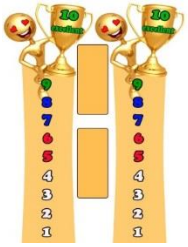
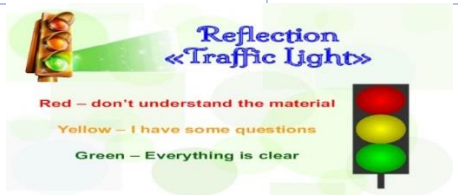
Аленова Айымгуль Болатовна

Ақтөбе қаласы №53 жалпы білім беретін орта мектебінің ағылшын тілі пәні мұғалімі

WATER, WATER EVERYWHERE. RAIN, RAIN

Learning objectives	3.2.5.1 clearly pronounce familiar words, short phrases when reading aloud; 3.3.1.1 recognize, identify and pronounce with support a limited number of familiar words in simple sentences;
Lesson objectives	**Learners will be able to:** - speak, read, and write words related to the water usage.
Value links	Respect each other Be friendly
Plan	

Stages / Time	**Teachers actions**	**Students actions**	**Assessment criteria**	**Resources**
Beginning of the lesson Warming -up **3 min.** ***Pre-learning «Brainstorming» method*** **7 min.**	**Organization moment :** 1.Greeting. Ask about the weather. The teacher sets the lesson objectives, letting students know what to anticipate from the lesson. **Warming up** Where are you from? How old are you? What color is it? How many students are there in class? What day of the week today? ***Lead – In*** 	**The aim:** To develop pupils speaking skills and create friendly atmosphere **Efficiency:** By wishing each other they feel better and feel the support of others *Students of the class are listed. Students' attention is drawn to the lesson.* *Students say different words from the picture* •Learners remember previous lesson vocabulary *•Learners answer the questions*	The teacher to assess learners for their ability. "Good job! Well done!" *Formative Assessment* *Good job!* **Descriptor:** *- remembers the lesson passed* *Point 1*	*Pictures* *worksheet* *Picture*

Middle of the lesson Presentation part. 30 min	**Pre-teach** Teacher will pre-teach any necessary vocabulary for their class: rain, clouds, sky, sun, water, ground, sea, river, lake. Ex:1 P:95 Refer the pupils to the picture and ask: Where is she? Read the instruction and explain the activity. Allow the pupils some time to look at the picture on page 94 and answer the questions. **Speaking.** Pair work What can you see in this picture? Do you like this picture? Why/why not?(open question) What kind of weather do you like? Ex: 2 P: 95 Read the instruction and explain the activity. Refer the pupils to the sentences at the end of Ex2 and read them out loud. Allow the pupils some time to read the words and tick the ones they need when it's rainy and put cross if you needn't it. Look at the pictures and describe them. Use vocabulary connected with new theme. Is it sunny/rainy? Where are they? What do they wear? Do they need something else? Ex: 3 P: 95 Explain the activity. How much does it rain in a week. Make a measure. **Conclusion** during the lesson some tasks differentiated by outcomes of the students and by their abilities.	• Pupils look at the picture and answer the question. **ANSWERS** Student's own answer **«Visual aids» method.** Refer the pupils to the pictures and ask: Do you need it when it's rainy? They should say Yes or no. • Pupils put a tick (✓) or a cross (x). Then say. **ANSWERS** 1 boots ✓ 2 sandals x 3 shorts x 4 umbrella✓ 5 raincoat✓ 6 T-shirt x • Pupils craftwork. In groups make and measure. **ANSWERS** Student's own answer	**Descriptor:** - look at the picture - answer the question Total: 3 point Self assessment **Descriptor:** - read the instruction - put a tick and cross Total: 3 point **Differentiation: «Verbal support»** method is used to help Ss use new words in the sentences. **Descriptor:** - make and measure. Total: 3 point -Make CCQ questions Yes / No	 Card Worksheet Students book
End of the lesson 5 min	**FEEDBACK** Traffic light method is used to find out was the lesson clear or not. Use the stickers.			Poster Success

Бисенғалиева Асыл Сағитжанқызы

Учитель английского языка №53 общеобразовательная средняя школа г. Актобе

ВНЕКЛАССНОЕ МЕРОПРИЯТИЕ ПО АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ В 7 КЛАССАХ ВИКТОРИНА **“THE BATTLE OF WIZARDS”**

План – конспект викторины по теме:

“The battle of wizards”

Цель: повышение мотивации учащихся к изучению английского языка.

Задачи:

1. Активизировать навыки говорения;
2. Стимулировать учащихся в использовании ранее полученных знании;
3. Развивать языковую догадку;
4. Воспитывать навыки работы в команде и ответственность за выполнение совместной работы.

Условия проведения конкурса

Каждый класс выставляет команду из 6 человек для участия в конкурсах и группу поддержки. Выступление группы поддержки оцениваются Жюри, выставляют баллы и суммируют с результатом команды.

Вступление:

T1: Good afternoon! I am glad to see you at our Quiz Show **The battle of wizards**. Now listen up! What a wonderful music! Focus on something magical and not ordinary things and give free rein to your fantasies. Do you believe in magic? Yes, magic is everywhere! Do you agree? (children give answers)

T2: Hello friends! What do you associate magic with? Who does magic? (let children to answer) Yes, they are wizards, witches and etc. Can you define the word “wizard”? A wizard is a fictional character often found in fantasy literature and games. They perform act of magic and abilities to cast spells.

T1: And what do wizards wear?(children give answers)

Today we are going to have a quiz! The quiz will show which of you is the best! Look – some guests come to visit us, but do not worry I hope you will have a wonderful and magical time.

T2:First of all this I want to divide you into 2 teams. On the desk there’s a few cards with names of the faculties such as “Gryffindor” and “Slytherin”. You need to pick up any card and tell us the name of your team.

The first team’s name is “Gryffindor”

The second team’s name is “Slytherin”.

T1:Sounds great! Besides each team must vote and choose a captain.

The 1st team’s captain is……. The 2nd team ‘s captain is……..

Let our quiz show begin! First, you start **“Gryffindor”** team.

Round one! It is “Movie and Music time”. Your task is to guess the name of movies and characters, and songs with the help of video generator on platform (d id ai.com.). Each team will answer in turn. If you or your team have no answer, the next team can answer and get the point. So, you score 1 point for each correct answer. Ready? Go!

1) I’m **a** superhero with extraordinary power. I fight crime and protect the world. Who am I?

Answer: Iron Man

2)Listen up! Name this song. What cartoon is this music from?

Answer: I like to move it!

3)Listen up! What song is it?

Answer: Barbie girl!

4) I ‘m a powerful fairy living in the Moors. What’s my name?

Answer: Maleficent

5) What is this fairytale movie?

Answer: Alice in the Wonderland

6) I'm a wizard who with a scar on the forehead. I study at Hogwarts. My friends are Ron and Hermione. Who am I?

Answer: Harry Potter

7)Listen up! What song is it?

Answer: Let it go!

8)The fairytale about the love between two people.

Who are we?

9) I'm a young princess blessed with pale skin, rosy red lips, and black hair.

10)Listen up! What song is it?

Answer: Spongebob!

11)I'm a main Kazakh folk fairy tale character.I'm the collective image of the sly but very kind man.

12)Listen up! What song is it?

Answer: Dance Monkey

T2: At least, but not the least **Round – 2!** We are going to play a game "Unscramble". Take a look at the interactive board. Here is given a number of letters. Using all the given letters A P E N T S R, you need to make the largest number of words. You have to make words in 5 minutes. The team that composes more words will receive higher points. (1 point for each word).

So, Ready, steady, go!

T1: Okay, we end up our 2nd round. Now we want here to invite the students of 7th grades. The girls want to cheer you up, or rather, perform a dance "Barbie Dance". Applause!

T1: T2: How cool! Thanks girls! It's such an amazing dance. I like your Barbie Dance! The **3nd tour** is "Fighting captains". It is a competition between two captains from each team. The objective is to answer to choose a letter that hidden under the card and answer the questions on given letter. The captains answer in turn. If one of the captains does not answer the question but the other captain can answer to it. Two points are for each correct answer. Good luck captains!

T2: Finally, it is Round – 4! "If we would be wizards or superheroes……."

As you see there are papers on the desks of each team. And your task is to make and complete a story on given topic.

T1: We will give you 5-6 mins for this task. Each team has to prepare their own story "If we would be wizards or superheroes……." . Which team has the funniest and the most interesting story will have the highest points. The scores range from 1 to 5 points. Please start!

T2: During this task. We would like to play games with the audience! I will give you cards, on these cards you have got words that jumbled. For example: act (cat) if you put the letters in order correctly you will gain lollipop!

Play with the children!!!!!!!!!!!!

T1: Students, you need to give feedback according to the Quiz show. Did you like it? You should write your opinions or wishes.

Ending:

Please, members of jury! Can you tell us who is the winner of our Quiz Show?

Members of Jury: Jury congratulates them and gives the children certificates!

That is it for today! We would like to thank you for participation in our Quiz! See you around! Bye-bye!

Жанабергенова Багдагул Акимжанкызы

Жанабергенова Багдагул

«МАСҒҰТ» ПОЭМАСЫ

«МАСҒҰТ» ПОЭМАСЫ

Ақтөбе облысы, Әйтеке би ауданы Т.Жүргенов ауылы Т.Жүргенов атындағы ЖОББМ қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі

Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаттары	10.1.1.1 әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау арқылы идеялық мазмұнын түсіну 10.2.2.1 автор бейнесінің шығармадағы белгілі бір оқиғадағы көрінісін анықтау;
Сабақтың мақсаты	• Абай Құнанбаевтың «Масғұт» поэмасына сюжеттік-композициялық талдау жасайды. • Поэманың идеялық мазмұнын баяндайды. • Поэмадағы автор бейнесінің белгілі бір оқиғадағы көрінісін анықтайды.
Ойлау дағдыларының деңгейі	Түсіну, талдау, жинақтау

Сабақтың кезеңі/ уақыт	**Педагогтің әрекеті**	**Оқушының әрекеті**	**Бағалау**	**Ресурстар**
Сабақтың басы	**I.Ұйымдастыру кезеңі:** - Амандасу. Жаңа сабақтың мақсатын айқындау. **Ой шақыру** -Шығарманың сюжеті дегеніміз не? - Композициялық талдау қалай жасалады? -Шығарманың идеялық мазмұны дегенді қалай түсінесіңдер? - Шығармадан автор бейнесінің көрінісін қалай табамыз?	Оқушылар қойылған сұрақтарға жауап береді.	**«Жетелеуші диалог»** әдісі арқылы бүгінгі сабақтың мақсаты айқындалады. **Тиімділігі:** оқушының танымдық дағдысы артады. Сабақтың тақырыбы мен мақсатын анықтауға мүмкіндік береді.	
Сабақтың негізгі бөлімі	**Бейнетаспа арқылы поэманың мазмұны тыңдатылады.** https://youtu.be/62sAnxffg-A **1-тапсырма.** **«ДЖИГСО» әдісі** арқылы поэманың үзінділерін оқып, тақырыбы мен негізгі ойын айқындаңыз.	Оқушылар бейнетаспа арқылы поэманың мазмұнын тыңдайды.	**Дескриптор:** ➢ Мәтін бөлігін оқып, өз топтарында талқылайды. ➢ Тақырыбы мен негізгі ойын айқындайды. ➢ Толық мәтін желісі бойынша мазмұндайды.	https://youtu.be/62sAnxffg-A

	Шарты: 1. Поэмада қандай мәселе сөз болады? 2. Поэманың негізгі идеясы қандай? 3. Поэмада қандай өміршең мәселелер көтерілген? 	• Топтарға мәтін бөлігі таратылады. • Мәтін бөлігін оқып, өз топтарында талқылайды. • Талқылауға аз ғана уақыт беріледі. • Бастапқы топқа қайта келіп, қолдарындағы мәтін бөліктерін құрастырады. • Топтарға мәтіннің толық нұсқасы таратылады. • Толық мәтін мазмұнымен танысып, мәтін желісін топ мүшелері бірлесіп отырып аяқтайды. • Тапсырманы талқылап,	**Саралау:** Бұл жерде «*Қарым-қатынас формалары бойынша саралау*» тәсілі көрінеді. **Мақсаты:** қабілеті әр түрлі оқушылардың өз мүмкіндіктерін жүзеге асыра білуі. **ҚБ:** **Оқушылар** дескриптор арқылы бірін-бірі бағалайды. **Мұғалім** « Сөзді тап» тәсілі оқушылардың жаңа тақырыпты меңгергенін анықтау мақсатында қобдишаға тақырыпқа байланысты түйінді сөздер салынады. **Дескриптор:** - Поэманың тақырыбын, идеясын,жанрын табады. - Поэмадағы оқиғаның сюжеттік желілерін анықтайды. -Поэмаға сюжеттік-композициялық талдау жасайды. **Саралау** *«Оқушының дербестігі мен жауапкершілігі бойынша саралау»* тәсілі **Мақсаты:** Оқушыға жеке қолдау көрсету **ҚБ:** Оқушылар өзін-өзі бағалайды. **Мұғалім**	**https://okulyk.kz/kazahskaja-literatura/485/**

	«Сөздік» жұмысы ұсынылады. Оқушылар поэмадағы негізгі ұғымдарды анықтап, өзіндік түсінік береді. Ұғымға байланысты сөздікте берілген анықтаманы табады. **2-тапсырма** **Тапсырма шарты:** • Поэманың мазмұнына сюжеттік-композициялық талдау жасаңыз. - Абай Құнанбайұлының "Масғұт" поэмасы не жайлы? - Жазылу тарихы бар ма,әлде ойдан шығарылған дүние ме? - Сюжеті қандай? Эпикалық шығарманың үш түрі бар: ✓ **Шағын көлемді** Шағын көлемді эпикалық шығармалар: әңгіме, мәтін, ертегі, аңыз ✓ **Орта көлемді** Орта көлемді эпикалық шығармалар: поэма, повесть, дастан ✓ **Кең көлемді.** Кең көлемді эпикалық шығармалар: роман, эпопея . Әдеби шығармадағы жазушының өз тұлғасының көрінуі Поэзиялық шығармаларда автор, лирикалық тұлға ретінде танылады. **Автор бейнесі** Наным-сенімдері,	кестені толтырады. • **Оқушылар шеңбер құрып отырады.** • **Олар шығармадағы автор бейнесіне қатысты топ болып сұрақтар әзірлейді.** • **Сұрақтарды шеңберді ң ортаңғы аймағына лақтырады.** • **Барлығы орындарынан тұрып ортада жатқан сұрақтарды алады.** • **Кезегімен немесе қалаулары бойынша сұрақтарға**	«Конверттегі сұрақ» тәсілі бойынша әрбір оқушыға арнап конверт дайындап, оқу мақсатына сәйкес 2-3 сұрақ жазып, конвертке салып қояды. Конвертті оқушыларға таратып 2 минут уақыт беріледі. **Мақсаты:** Сыныпта оқушылардың жауаптарының қаншалықты дұрыс болғанын анықтау. **Дескриптор:** ➢ **Автор бейнесін анықтайды;** ➢ **Сауалдарға дәлелмен жауап береді.** **Саралау:** Бұл жерде саралаудың *«Диалог және қолдау көрсету»* тәсілі көрінеді. **Мақсаты:** Жылдам әрі функционалды түрде сыни ойлануды дамыту. **ҚБ:** Оқушылар өзін-өзі бағалайды. Мұғалім: **«Элективті тест»** тәсілі Мұғалім алдын ала әрбір оқушыға A, B, C, D, E арқылы белгіленген түстері сәйкес ақ, сары, көк, қызыл, жасыл стикерді таратады. Әрбір сұрақты	

	Көркемдік принциптері, Өмір шындығын оқырман суреткерлік лирикалық шеберлігі тұлға позициясындағы автор көзімен танылады **Автордың идеялық нысанасы, көзқарасы, ұғым-түсініктері** 3-тапсырма «Шеңбердегі сұрақтар» әдісі Шарты: 1. Авторға қатысты топ болып 5-6 сұрақ құрастырып, шеңберге тастайды. 2. Әр оқушы өзге топтың шеңбердегі ұсынған 1 сұрағын алып, жеке жауап береді. **Үлгі:** • Автордың шығармада қандай сезімі байқалады? • Автордың шығармадағы оқиғаларға көзқарасы қандай? • Автордың негізгі ойы не? • Автор бейнесі поэмада қай оқиғада көрінеді? 	**жауап береді.**	қойғаннан кейін 20сек. кідіріп, сыныптан тест жауабына сәйкес әріпті көтерулерін сұрайды. **Мақсаты:** Жауаптың дұрыс немесе дұрыс емес екенін диалог құру арқылы талқылау.	
Сабақтың соңы (қорытындылау)	Кері байланыс. «3 Қ» әдісі. Оқушылар бүгінгі сабақ бойынша қиын, қажет, қызық болған жәйттармен бөліседі. **Қорытынды сөз:** Абай бұл шығармасында адам бойындағы жаман қасиеттерді әшкерелейді. Әділетсіздікке, басқыншылыққа ғана қарсы шығу емес, адамгершілік қасиеттерді ашып, кісілік мұраттарға жетелейтін қанағат атты сипатты дәріптеп, өзіне, досына серік ету, Абай сөзі халық өсиетімен үндес. **Үйге тапсырма:**			

Изтлеуова Ольга Павловна

учитель начальных классов СШЛ №27 города Актобе

ПАТРИОТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ

Воспитание патриотической личности – одна из важных задач педагогики. Проблема патриотического воспитания наиболее актуальна в наше время. Патриот – это человек, проникнутый патриотизмом, человек, преданный интересам какого-нибудь дела, глубоко привязанный к чему-нибудь. Патриотическое воспитание детей младшего школьного возраста – это целенаправленный процесс педагогического воздействия на личность ребенка с целью обогащения его знаний о Родине, воспитание патриотических чувств, формирование умений и навыков нравственного поведения, развитие потребности в деятельности на общую пользу. Основным средством воспитания настоящего патриота является включение учащихся в разнообразные виды деятельности и формирование у них навыков и привычек, опыта патриотического поведения. Патриотическое воспитание начинается с первых дней учёбы в школе. Чтобы стать патриотом, не обязательно быть героем, достаточно любить свою Родину, свой народ, гордиться его прошлым и настоящим. Для того чтобы у наших детей появилось желание ощущать себя гражданином Отечества, появилось чувство ответственности за свое будущее, недостаточно только учебных занятий, на которых приобретаются знания, нужна система учебной деятельности и внеклассной работы, основанная на сотрудничестве учителей, учеников, родителей и общественных организаций.

Период младшего школьного возраста по своим психологическим характеристикам наиболее благоприятен для воспитания патриотизма, так как младший школьник отвечает доверием взрослому, ему присуща подражательность, внушаемость, эмоциональная отзывчивость, искренность чувств. Знания, впечатления, пережитые в детстве, остаются с человеком на всю жизнь.

Патриотическое воспитание младших школьников позволяет с раннего возраста сформировать правильное отношение детей к своей стране – умение ценить и уважать события прошлого и современные достижения нашего народа. Все это поможет вырастить поколение, готовое к подвигу, готовое отстаивать интересы своей страны. Патриотизм имеет характерные черты – верность, терпимость, законопослушность, трепетную любовь к родной природе.

Мы хотим жить в процветающей, богатой стране, хотим, чтобы нам было хорошо, чтобы мы ни в чём не нуждались. Для этого нужно воспитывать подрастающее поколение патриотами своей Родины. Надо, чтобы они любили свою семью, тот уголок, где они родились и выросли, то государство, которое заботится о нынешнем будущем своих граждан. Дети должны любить свою Родину, уважать её традиции, знать историю своей страны. Если будут такие люди, они сделают всё для процветания нашей Родины. Патриотическое воспитание формирует такие нравственные качества, как: любовь к родному краю, желание видеть родной город хорошеющим и процветающим, любовь к своему народу и к семье.

Я уделяю много времени патриотическому воспитанию своих учеников. Провожу следующую работу: проведение бесед на

темы, посвящённые истории нашей Родины, чтение произведений о Родине, о природе нашей страны с последующим проведением классных часов, посвящённых обсуждению прочитанного материала. Это и просмотр фильмов по истории и окружающему миру с той целью, чтобы вызвать гордость у ребёнка за наших соотечественников, за красоту и бескрайние просторы нашей Родины.

Уделить несколько минут патриотическому воспитанию можно и нужно на каждом уроке. Любой учитель всегда может подобрать необходимый материал, задания которого помогают воспитывать ребёнка, не навязывая своего мнения, а как – бы исподволь подводя его к нужному мнению. Главное, чтобы каждый хотел участвовать в такой работе по мере своих сил. Пусть родители помогают своим детям в поиске. Такая работа объединяет и сплачивает семьи. В результате мы заставляем каждого ученика изучать историю страны и узнать, какой вклад принесла его семья в развитие города, страны. Через совместную работу мы помогаем ему гордиться своими родными, своим городом, своей Родиной.

На уроках литературного чтения мы читаем великие книги с огромным нравственным потенциалом. Я работаю над тем, чтобы на уроке дети думали над прочитанным, сопереживали героям, оценивали их поступки, осмысливали их проблемы, соотносили их жизнь со своей жизнью, старались поступать в соответствии с нравственными нормами. Мы работаем по учебнику, авторы которого Абая, Б.Сокпакбаева, М.Ауезова. Много стихотворений о нашей стране, о красоте нашей природы, о хороших людях. Читая и анализируя произведение, ребенок должен задумываться о важных вопросах бытия: о правде и лжи, любви и ненависти, истоках зла и добра, возможностях человека и его месте в мире. Не нужно думать, что он еще маленький и что его не следует пугать или осложнять его жизнь такими вопросами, – современный ребёнок на своем пути сталкивается порой с такими серьезными проблемами, что чем раньше он начнет думать над ними, тем лучше. Чем глубже, полнее, ярче и содержательнее будут знания учащихся о родном крае и лучших его людях, тем более действенно скажутся они в формировании благородного нравственного чувства: интереса и любви к родному краю, глубокого уважения к патриотическим традициям земляков, а главное – они помогут учащимся на доступных,близких примерах из окружающей жизни понять сущность и полноту большого патриотизма – патриотизма, как чувства долга перед народом, перед Родиной.

Изучая тему «Полезные ископаемые» разве мы не гордимся, что наша страна богата полезными ископаемыми, а это наши богатства, которые играют роль в экономике нашей страны, а значит в развитии и процветании.

Любовь к своей стране неразрывно связана с любовью к своим близким и родным. Прикосновение к истории своей семьи вызывает у ребенка сильные эмоции, заставляет сопереживать, внимательно относиться к памяти прошлого, к своим историческим корням. Взаимодействие с родителями по данному вопросу способствует бережному отношению к традициям, сохранению семейных связей. В настоящее время эта работа актуальна и особенно трудна, требует большого такта и терпения, так как во многих семьях вопросы воспитания патриотизма, гражданственности не считаются важными, и зачастую вызывают лишь недоумение. Моя задача - правильно организовать занятия в данном направлении. Как гласит народная мудрость: «Без корня и полынь не растёт», поэтому невозможно вырастить настоящего гражданина и достойного человека без уважительного, трепетного отношения к своей семье, к своим истокам. Для каждого ребёнка первый шаг к познанию Родины - изучение своей семьи. Изучение истории семьи не только способствует духовному сближению взрослых членов семьи и детей, но и является первым шагом в познании Родины, её традиций, истории.

Для воспитания патриотизма в работе можно использовать народную тематику: народный фольклор, народную поэзию, сказки, эпос, фразеологию и лексику родного языка, многообразие видов декоративно-прикладного искусства, народные обряды и традиции, т.е. все те духовные ценности, чем богата наша великая Родина, что составляет стержень национального характера. трудового обучения, знакомство с одеждой, домашней утварью, укладом жизни простого народа.

Таскинбаева Таттигуль Хамитовна

Ақтөбе облысы, Байғанин ауданы Жарқамыс орта мектебінің ағылшын тілі пәнінің мұғалімі

АҒЫЛШЫН ТІЛІ САБАҒЫНДА ҚОЛДАНЫЛАТЫН ГРАММАТИКАЛЫҚ ОЙЫНДАР

Ағылшын тілі сабағы барысында оқушы зейінін сабаққа аудару, ауызша сөйлей алу және жазу дағдысын қалыптастыру, пәнге деген қызығушылығымен өз бетінше жұмыс жасай алу қабілетін дамытуда дидактикалық ойындардың үлесі зор десек болады. Мәтінді мазмұндауға үйрету, жоспар құруға, белгілі бір суретке тақырып қоя білуге, сол суретке қарап сөйлем құрауға, мұғалімнің көмегімен өздерінің ойларын, қызықты іс-әрекеттерін әңгімелеуге үйрету дидактикалық ойындарды ойнау барысында қалыптасады. Балалар білімді ойын арқылы қабылдап үйренеді. Сондықтан сабақтағы ойын оқушы білімін тыңдап, ой-өрісін кеңейте алады, білім алудағы қызығушылығы артады. Ойын арқылы бала көптеген мәліметтер алады, психологиялық ерекшеліктерін қалыптастырады. Баланың жас ерекшелігіне, сабақтың мақсатына сай ұжымдастырылған ойындардың берері мол.

Оқушының тілін дамытуда сөздік ойындарын қолдану тиімдірек. Сондай ойындардың бірі – «Керекті сөзді тауып айт». Ойынның мақсаты – қажетті сөздерді дұрыс тауып айтуға жаттықтыру, оқушы зейінін қалыптастыру. Мұғалім сол сабаққа қатысты жалпылама сөзді атайды, оқушылар қажетті сөздерді атайды немесе жазады. Сондай-ақ оқушы зейінін қалыптастыруда «Who’s the faster?» ойынын өткізуге болады. Бұл ойынды барлық сабақтарда қолдануға болады. Сабақ барысында оқушылардың қызығушылығы, зейіні, тілін дамыту үшін дидактикалық ойындар мен тапсырмалардан басқа грамматикалық ойындардыңорны ерекше. Яғни құзіреттілік тапсырмалар арқылы оқушының тілімен, оқуға деген және пәнге деген ынтасы артады. Сабақта тиімді қолданылған ойын оқушылардың грамматиканы толық меңгеріп, сауатты жазу дағдысына мол мүмкіндік береді. Оқушыларды өз беттерімен жұмыс істеуге дағдыландырады, ізденімпаздыққа баулиды. Грамматикалық ойындардың ерекшеліктері де бар. Бұл ойын әр түрлі жағдаяттар арқылы жүзеге асады. Ойын сабақтың әр бөлігінде, әр мақсатта жекеленіп, дараланып қолданылады. Жаңа тақырыпты түсіндіруде, өткенді қайталауда, пысықтау сабақтарында пайдаланылады.

Сабақ барысында оқушының тілін дамытатындай, коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыратындай ойындарды қолданамын. Олар: «доппен ойыны» – балалар допты бір-біріне лақтырып тез заттың атын немесе түсін, яғни жалғастыру керек. «Сұрақ қой» ойынында үстелдің үстінде бірнеше заттар жатады, оқушылар әр затқа сұрақ қою керек, «Затты тап» ойынында мұғалім әлдебір затты газетпен жауып, сұрақтар

қою барысында оқушылар ол не зат екенін шешу керек, «Сөз құра» – суретке қарап атын атау және осы сөздің бірінші әрпіне сөз құрау керек, «Дым білмес» ойынында дым білмес тақтадағы сөзді немесе карташадағы санды дұрыс оқымайды, мысалы: мұғалім 20 санын көрсетеді, ал дым білмес It's twelve десе, сынып түзетіп No, it's twenty деп жауап беру керек, «Түсті ата» ойынында мұғалім қызыл түсті карташаны көрсетіп « What colour is it ?" балалар It's red деп жауап береді . Әр ойын сабақ мақсатына сай қолданыс табады. Бұл ойындар оқушының сөйлеу тілін жаттықтырады, яғни коммуникативтік құзіреттілікті арттырады.

Қимылдары дамуымен қатар ойын барысында өлең, тақпақ жаттайды, мысалы: «colours", "friends", "school", "family" .

Сонымен қатар оқушы құзыреттіліктерін дамытатындай рольдік, сюжеттік ойындарға үлкен мән беремін. Ойын үстінде бала сұранысы мен мұғалім тапсырмасы өзара ұштасады. Мысалы: «Our house» ойыны. Топ өздері тұрғысы келетін үйдің сұлбасын сызады немесе суретін салады. Одан кейін осы үйді салу үшін материалдарды анықтап алады. Осылайша ойын өмірмен байланыста болып, оқушы құзыреттілігін дамытуға септігін тигізеді.

Сонымен, ойын келесі маңызды міндеттер: баланың қоғамдық қатынастарға бейімделуі, жалпы адамзаттық мәдени құндылықтар мен әртүрлі ұлт өкілдерінің мәдениеттерін меңгеруі: баланың шынайы адамгершілік коммуникацияға енуіне мүмкіндік беретін коммуникативті іс-әрекеттердің көрініс табуы жүзеге асырылады. Баланың әр қырынан көрінуіне интеллектуалдық, шығармашылық, коммуникативтік жағынан және әртүрлі қиындықтарды жеңуге жағдай жасайды.

«What is missing»

Мақсаты: Лексикалық бірліктерін еске сақтауға арналған ойын.

Тақтада ойыншықтардың суреттері ілулі тұрады. Бірінші балалар барлық берілген суреттерді қарап алады, содан кейін бұрылып, көздерін жабады. Мұғалім бір ойыншықтың суретін алып тастайды. Балалар жоғалған ойыншықтың атауын атау керек.

«Collect the pictures»

Мақсаты: Ойлау қабілетін және қол маторикасын дамыту.

Балаларға «Ойыншықтар» тақырыбына суреттердің қиылған бөлшектері беріледі. Балалар бөлшектерді құрастырып, олардың ағылшын атауларын атау керек.

«Magic box»

Мақсаты: Қиял, ойлау, сипап сезім қабілеттерін дамыту

Балалардың алдарында сиқырлы қорап қойылады, оның ішінде тақырыпқа берілген заттар жатады. Балалар шеңбер бойымен тұрып, «What's this?» сұрақ қояды, ал қораптың ішіне қолынды салған бала, не екенін анықтайды, «This is…» сөз тіркесімен жауап береді.

«What can it do?»

Мақсаты: модальді етістігін «**can**» басқа етістіктерімен байланыстырып, қолданыста машықтандыру.

Балаларға тірек – сызбалар карточкалар ретінде беріледі. Балалар оларды дұрыс орындарына қойып, сөйлем құрастыру керек. Мысалы:It can jump. It can run.

«Give me…»

Мақсаты: «Give me…» сөз тіркесін қолданысқа енгізу.

Балалардың алдарында ойыншықтардың түрлері тұрады. Әр балаға бір ойыншықтың ағылшын атауын «Give me…» сөз тіркесімен айтылады, сол бала аталған сайкес ойыншықты алып беру керек. Мысалы: Give me a bear. (hare, dog, frog, car, star, doll, ball.) Сол бала әрі қарай ойынды жүргізеді.

«Find and collect»

Мақсаты: Ойлау қабілетін дамыту.

Балаларға ассоциация суреттері беріледі, сайкес мамандықтарға жинап құрастырады, мамандықтарын ағылшын атауларын атайды.

«Show me!»

Мақсаты: Есте сақтау, фонематикалық қабілеттерін және шапшаң ойлауды дамыту.

Балалардың алдарында маманды түрлерінің карточкалары жатады. Кім қандай жұмысты атқаратынына сайкес карточканы көтеріп көрсету керек.

« My future profession is...»

Мақсаты: Сөздік қорларын молайту.

Балаларға тақтады « My future profession is...» сөз тіркесінің тірек – суреттері беріледі. Әр бала бірінші өз ана тілінде болашақта кім болатынын айтып, содан кейін тақтада тірек – суреттерді пайдаланып, сөйлемдерді ағылшын тілінде айтады.

«What you see?»

Мақсаты: Жаңа лексикалық бірліктерімен таныстыру.

Балалардың алдарында «Тағамдар» тақырыбына байланысты жаңа тілдік бірліктерінің суреттері ілінеді. Оларды алдымен бірнеше рет айтып, қайталайды. Содан кейін балаларға «What you see?» сұрақ қойылады, ал балалар «I see…» сөз тіркесімен жауап беру керек.

МАТЕМАТИКА ПӘНІНЕН ОҚУШЫЛАРДЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ ҚҰЗІРЕТТІЛІКТЕРІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Тойбазар Бақытнұр Жанназарқызы

Ақтөбе қаласы «Кемел білім» мектеп-интернатының бастауыш сынып мұғалімі

Математика сабағы – математика пәнінің өзіндік ерекшелігін ескере отырып, оқу-тәрбие процесін ұйымдастырудың негізгі формасы ретінде дидактика анықтаған сабақтың өзіндік көрінісі, дербес түрі. Сондықтан бастауыш мектептегі математика сабақтарында білімдік, дамытушылық, функционалдық сияқты құзіреттіліктерді іске асырылады. Математика сабақтары ең алдымен, оқушыларды математикалық білім, білік жүйесімен қаруландырады, яғни ол цифрлық міндет атқарады. Математика сабақтарында математикалық білімнің мазмұны және оқытудың әдіс-тәсілдері, оқушының іс-әрекетін ұйымдастырудың формалары мен орындалатын жұмыстың түрлері, оқушының бойында қандай да бір сапалық қасиеттердің қалыптасуын жүзеге асырады, демек математика сабақтарында тәрбиелік міндет те шешіледі. Сондай-ақ сабақ барысында оқушыларға әралуан іс-әрекеттер, соның ішінде ақыл-ой іс-әрекеттерін (салыстыру, жалпылау, абстракциялау, топтастыру, жүйелеу және т.б.) орындауға тура келеді. Ендеше, математика сабақтары дамытушылық міндет те атқарады. Осының бәрі баланы өмірге бейімдейді, дайындайды, демек математика сабағы практикалық міндеттерді де атқарады. Математика сабағында өткен материалдарды қайталау, жаңа материалды оқып-үйрену, оқып-үйренген мәселелерді тиянақтау, бекіту, оқып үйренген материалды қорытындылау және жалпылау, оқушылардың білімін тексеру және т.с.с. міндеттердің қайсысы нақты сабақтың оқу мақсаты болуына орай қайталау, жаңа материалды игеру, білімді тиянақтау және бекіту, білімді қорытындылау және жинақтау, білімді тексеру сияқты сабақ типтерінің болуы мүмкін. Алайда, сабақта жоғарыда аталған міндеттердің әрқайсысы жеке-жеке алынбай, олардың бәрінің де бір сабақтың өзінде қамтылуы мүмкін. Осы тұрғыдан алып қарағанда, типін аралас сабақ деп атайды. Математика сабағының мазмұнын, құрылымын және ұйымдастыру формасын анықтаудағы ең басты құрал оқулық болып табылады. Бастауыш сыныптардың жаңа буын математика оқулықтары жекеленген сабақтарға лайықталып жасалған. Оқулық әр сабақтың үлесі болып табылатын жаттығулардың бірнеше тобын қамтиды. Атап айтқанда:

- Өткен материалды (алдыңғы сабақта өткен, екі-үш күн, бір апта, бір ай немесе бір жыл бұрынғы) қайталаумен және пысықтаумен байланысты жаттығулар тобы.
- Сабақта қарастырылуға тиіс мәселеге оқушыларды дайындаумен байланысты жаттығулар тобы.
- Тікелей жаңа материалмен байланысты жаттығулар тобы.
- Ілгеріде қарастырылатын қандай да бір күрделі мәселеге оқушыларды алдын ала дайындауды және танымдық қабілеттерді дамыта түсумен байланысты жаттығулар тобы.
- Шығармашылық деп аталатын, балаларға бұрыннан белгілі үйреншікті түрде ұсынылатын жаттығулардан өзгеше стандарт емес, үйреншікті емес түрдегі жаттығулар тобы.

Математика оқулықтарында әр сабақтың үлесіне тиетін жаттығулардың осындай жүйемен берілетіндігіне сүйеніп, бастауыш сыныптардағы математика сабақтары, негізінен, аралас сабақ деуге толық негіз бар. Алайда, бұған қарап

бастауыш мектептегі математика сабақтарының барлығы да бірдей аралас сабақ болуы тиіс деуге болмайды, яғни аратұра сабақтың басқа типтері де кездесіп отырады. Кейінгі уақыттардағы педагогикалық және әдістемелік мерзімді басылымдарда математика сабақтарының әр алуан жаңа түрлері де жиі кедесіп жүр. Олар панорамалық, интеграцияланған, сайыс, жарыс, аукцион, саяхат, концерт, ертегі сабақтар және т.б. Бұл атаулар сабақтың типін емес, оның түрін анықтайды. Жалпы алғанда, сабақтың түрі оның белгілі бір типіне орай, әр түрлі орындаушының жүргізетін сабақтары бойынша анықталуы тиіс. Мысалы, бір ғана тақырып бойынша өткенді қайталау деп аталатын сабақ типіне орай әр мұғалім өзінше сабақ өткізуі мүмкін. Сондай-ақ бір ғана тақырып бойынша әр түрлі сабақтар да әткізілуі әбден мүмкін. Бастауыш сыныптардағы математика сабақтарының нәтижелі болуы, ең алдымен оған қойылатын негізгі талаптарды ескеруге тікелей байланысты болып табылады. Бастауыш сыныптардағы математика сабақтарына қойылатын мынадай негізгі талаптар бар:

1. Математика сабақтарында жалпы сабаққа қойылатын психологиялық, гигиеналық және педагогикалық талаптар ескерілуі тиіс, өйткені математика сабақтарына қойылатын талаптар педагогика ғылымында анықталған талаптардан туындайды және математика пәнінің өзіндік ерекшелігіне орай жүзеге асырылады.

2. Сабақ мақсаты комплексті түрде жоспарлануы және бағдарлануы тиіс.

3. Сабақтың мазмұны оның мақсатына орай тиімді түрде іріктеліп алынуы керек (сабақта қарастырылатын оқу материалы сабақтың білімдік, тәрбиелік, дамытушылық және практикалық тұрғыдан анықталған нақты мақсаттарды шешуге бағытталуы тиіс).

4. Сабақта қойылатын оқыту әдістерінің ара-қатынасы дәл анықталуы керек, өйткені сабақтың сапасы оқытудың бір ғана әдісін әмбебап (универсал) әдіске айналдырумен анықталмайды, керісінше, әр түрлі әдіс-тәсілдерді үйлесімді ара-қатынаста қолданумен анықталады.

5. Оқытуды ұйымдастырудың тиімді формасы таңдап алынуы керек, яғни бүкіл сыныппен, жекеленген оқушылармен немесе олардың топтарымен орындалатын жұмыстар үйлесімді болуы тиіс.

6. Сабақ нақты нәтижеге жетуге бағытталуы тиіс және сол нәтижеге қол жеткендігі сабақтың үстінде айқын көрінуі керек те, соған сүйеніп дәлелденуі тиіс.

7. Сабақ үстінде оқушылардың өздігінен жұмыс орындауы ұйымдастырылуы тиіс және оған ұсынылатын тапсырмалар әр оқушының дайындығының деңгейіне сәйкес болуы керек. Сондай-ақ бастауыш сыныптардағы математика сабақтарына оқу материалының мазмұны жағынан және қолданылатын әдістер жағынан қойылатын талаптарды да көрсетіп беруге болады:

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Кененбаева М.А. «Бастауыш және негізгі мектепте математиканы дамыта оқытудағы сабақтастық мәселелері». Автореферат. - Астана, 2005.-150б.

2. Көшімбетова С. Инновациялық технологияны білім сапасын көтеруде пайдалану мүмкіндіктері. – А.: Білім, 2008.-100б.

Исмагулова С.С.
преподаватель химии и биологии ГКП «Актюбинский высший медицинский колледж им. героя Советского Союза М. Маметовой»

НЕТРАДИЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ХИМИИ В МЕДИЦИНСКОМ КОЛЛЕДЖЕ

Жабасова Г.Е.
преподаватель химии ГКП «Актюбинский высший медицинский колледж имени героя Советского Союза М.Маметовой»

Педагогическая профессия – вечная, важная и одна из самых творческих. Ежедневно преподаватель оказывается в новых обстоятельствах, встречается с многообразием индивидуальностей, с необходимостью мыслить и действовать оригинально, избегая шаблонов и прямого повторения прошлого. Творческий педагог никогда не повторяет даже самого себя.

Одно из основных правил преподавания занятий - давать студентам возможность заниматься на занятиях тем, что у них вызывает интерес в плане их дальнейшей профессиональной деятельности. Только тогда будут развиваться их способности, создаваться реальные возможности для самораскрытия и самовыражения личности. Кроме того, студент на учебном занятии должен быть рядом с преподавателем, думать, работать вместе с ним. Без постоянного взаимодействия со студентами труд преподавателя бесполезен и неэффективен. Самые интересные занятия приводят к ожидаемому результату только в том случае, если опираются на совместное творчество педагога и студентов.

Для того, чтобы организовать процесс совместной творческой деятельности преподавателя и студентов в воспитании и обучении, педагог должен уметь руководить познавательным и нравственным поиском обучающихся. А это достигается:

- созданием ситуации нравственного выбора для студентов;
- созданием психологической атмосферы сотрудничества со студентами;
- сочетанием различных технологий в процессе обучения;
- увеличением банка поисково-творческих заданий в процессе обучения и воспитания студентов.

Важным условием успешности активного творческого взаимодействия преподавателя и студентов является принятие каждого из них таким, какой он есть, вера в его позитивную сущность.

Творческие изыскания и их экспериментальная проверка показали, что наиболее эффективными методами творческого взаимодействия является диалоговая общность педагога и обучающегося.

Активное диалоговое сотворчество – это наиболее естественная форма взаимодействия «преподаватель - студент» с сохранением эколого-гуманистических смыслов, когда коллективная мысль как сумма индивидуальных мыслей, является богаче, разумнее, эффективнее разрозненных продуктов деятельности. Такой вид взаимоотношений и есть пример демократической формы проведения занятий.

Так, проводимые ролевые игры на учебных занятиях по химии у студентов разных курсов показали, что это наиболее интересная форма организации процесса обучения, которая способна приблизить начинающего студента к своей будущей профессии.

С целью активизации творческого потенциала обучающихся на учебных занятиях по химии часто применяется методика проблемного обучения, решения задач, требующих нестандартного подхода и активизирующих мыслительную деятельность студентов с помощью посильных познавательно-психологических барьеров, а также занятия-рассуждения, занятия-дискуссии, самостоятельная работа студентов на компьютерах (виртуальная химическая лаборатория).

В последние годы на учебных занятиях по химии широко используются информационно-коммуникационные технологии (ИКТ), которые позволяют не только повысить качество обучения, но и достичь нового уровня отношений между участниками учебного процесса на всех этапах педагогической деятельности.

В системе «студент – ИКТ - преподаватель» студент становится центральной фигурой всего процесса, когда главным является процесс познания, а не преподавания.

В изучении курса химии выделяют несколько основных направлений, где оправдано использование компьютера:

- наглядное представление объектов и явлений микромира;
- изучение производств химических продуктов;
- моделирование химического эксперимента и химических реакций;
- система тестового контроля.

Широкое использование анимации, химического моделирования с использованием компьютера делают обучение более наглядным, понятным и запоминающимся. Не только преподаватель может проверить знания обучающегося, используя систему тестирования, но и сам студент может контролировать степень усвоения материала.

Виртуальная химическая лаборатория, одна из новых форм совместной деятельности студентов и преподавателя, в которой последний координирует работу студентов. Использование таких лабораторных занятий значительно расширяет кругозор студента и облегчает понимание сути химических производств. Но самое главное достоинство компьютерного проектирования на учебных занятиях по химии – его использование при рассмотрении взрыво и пожароопасных процессов, реакций с участием токсичных веществ, радиоактивных препаратов, словом, всего, что представляет непосредственную опасность для здоровья обучающегося.

В последние годы большое внимание уделяется дистанционному обучению. Не секрет, что среди студентов, особенно 1-х курсов часто возникает проблема пропуска учебных занятий по разным причинам. Тогда на помощь студенту приходит размещение электронной версии УМК по дисциплине (или отдельным темам) на сайте колледжа в предметной папке «Химия». Вся тема разбита на несколько блоков:

1. Краткая (тезисная) информация по конкретной теме.
2. Химический глоссарий.
3. Практическая (виртуальная) работа.
4. Самостоятельная работа.
5. Проверка знаний по теме (тест).

При использовании электронного УМК преподаватель решает многие проблемы, главная из которых – неуспеваемость студента. Выполняя предложенные практические (виртуальные), самостоятельные и тестовые задания обучающийся присылает ответы на электронную почту преподавателя и получает оценки за выполненные им работы.

Применение информационно-коммуникационных технологий в обучении определило важный принцип обучения принцип индивидуализации.

Каждый обучающийся следует индивидуальному ритму обучения, со своим, именно ему необходимым уровнем помощи, темпом работы, с заданной глубиной изучаемого материала.

Целостность учебного процесса при этом не нарушается. Через индивидуализацию обучения с помощью информационных технологий осуществляется переход к его дифференциации.

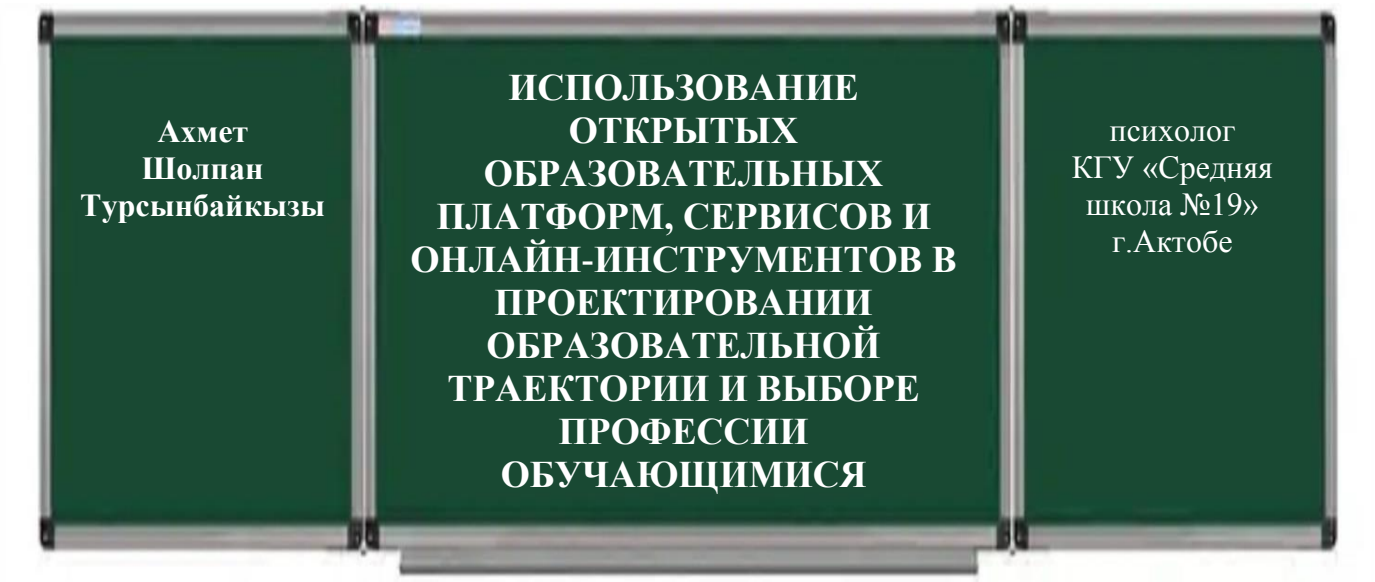
Также при эффективном использовании информационных технологий происходят изменения мотивации у обучающихся.

Целесообразность использования ИКТ - технологий в образовательном процессе определяется и тем, что с их помощью наиболее эффективно реализуются такие дидактические принципы, как научность, доступность, наглядность, сознательность и активность обучающихся, индивидуальный подход к обучению.

Литература

1. Литвинова М.Г., Литвинова Т.Н. Современный курс химии в медицинском колледже: цели, содержание, структура // Современные проблемы науки и образования. – 2018. – № 4.

2. Тургуналы кызы Гулира Образовательный процесс в медицинском колледже, по мнению студентов // Научное обозрение. Медицинские науки. – 2021. – № 6. – С. 83-87;

Ахмет Шолпан Турсынбайкызы

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ОТКРЫТЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПЛАТФОРМ, СЕРВИСОВ И ОНЛАЙН-ИНСТРУМЕНТОВ В ПРОЕКТИРОВАНИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ТРАЕКТОРИИ И ВЫБОРЕ ПРОФЕССИИ ОБУЧАЮЩИМИСЯ

психолог
КГУ «Средняя школа №19»
г.Актобе

Аннотация. В данной статье рассматривается профориентационная работа с обучающимися на основе использования открытых образовательных платформ, сервисов и онлайн-инструментов в проектировании образовательной траектории и выборе профессии обучающимися. Статья содержит современные цифровые образовательные платформы, позволяющие комплексно решать задачи профессионального и личностного самоопределения. Правильный выбор профессии-важный шаг в жизни каждого человека.

Ключевые слова: профориентация, платформа, образовательная траектория, информационно-коммуникационные технологии, онлайн-инструмент, профессиональное самоопределение, профориентолог

Введение.В нашем современном мире, где с каждым днем развиваются различные информационные технологии, сложно представить сферу деятельности, которая бы не обладала бы различными онлайн платформами, сервисами. В связи с этим, перед школьным образованием стоит актуальная проблема – подготовка учащихся к жизни в быстро меняющемся информационном обществе, в мире, где ускоряется процесс появления новых знаний, постоянно возникает потребность в новых профессиях, в непрерывном

повышении личностных умений, способностей, а также навыков использования информационно-коммуникационных технологий, платформ, сервисов в проектировании своей индивидуальной образовательной траектории и последующем выборе своей профессии обучающимися. Ведь от этого важного выбора зависит не только предмет труда, нои социальный статус, образ жизни, уровень благосостояния подрастающего поколения.

Теоретический аспект. В профориентационной работе с учащимися можно выделить два вопроса: профессиональное самоопределение и поиск себя на рынке труда. Решение этих вопросов в современной системе образования подразумевает построение для каждого учащегося индивидуальной образовательной траектории, зависящей от его мотивации и обучаемости, поэтому полезно начинать профориентацию с детства. Нужно постараться понять, что у ребенка лучше получается, в чем у него есть таланты, чтобы на основе этого помочь в будущем выбрать профессию. Родители нередко переживают, правильно ли они понимают своих детей, не совершат ли они ошибку в своих рекомендациях по выбору профессии. Проблема в том, что выбор профессии ребенок должен сделать сам, но очевидно, что человек в 14-18 лет еще недостаточно хорошо разбирается в себе. Что же делать? Помочь могут профориентологи и специалисты, как правило, с психологическим образованием, которые разбираются в профессиях и современном рынке труда. При помощи тестов и анализа поведения области будущей профессиональной самореализации подскажут, где с большей вероятностью ребенка ожидает успех. Задача всех специалистов, работающих в этом направлении, заключается в повышении мотивации учащихся к самостоятельному профессиональному самоопределению. Здесь могут помочь информационно-коммуникационные технологии.

Использование информационных технологий в профориентационной деятельности обеспечивает свободный доступ к интересующей информации, активизирует интерес молодежи к компьютерным технологиям:

• помогает формировать готовность к самостоятельному анализу своих основных склонностей и способностей;

• даёт возможность ориентировочно выявить свои личностные и профессиональные интересы и склонности;

• формирует представление о профессии, как важнейшем виде социальной деятельности современного человека, о тех требованиях, которые профессия предъявляет человеку;

• помогает задать себе жизненные и ценностные ориентиры.

Практический аспект. На сегодняшний день в своей профессиональной психологической деятельности в работе с учащимися по вопросам профориентации, я использую доступные цифровые образовательные платформы, которые позволяют быстро и комплексно решать задачи профессионального самоопределения. Здесь можно пройти профориентационное тестирование, получить рекомендации по приоритетным профессиям, посетить дистанционные мастер-классы,получить информацию об учебных заведениях онлайн, что является особенно актуальным в настоящий момент.

Какие онлайн-инструменты,сайты для помощи ребенку в выборе профессии, выявления склонностей, способностей и компетенций существуют?

Платформы, для прохождения диагностиеских тестов, опросников

1.Определение профессиональных склонностей — Л. Йовайши.Популярный, несложный и быстрый тест на профориентацию «Определение профессиональных склонностей» для школьников всех возрастов (включая выпускников школ и абитуриентов) от известного литовского психолога Л. Йовайши в модификации Г. Резапкиной. Отличается простотой прохождения и

точностью. https://proforientatsia.ru/test/opredelenie-professionalnyh-sklonnostej/

2.Карта интересов — А.Е. Голомшток Известная и популярная методика для выявления склонностей и интересов старшеклассников по 29 различным направлениям профессиональной деятельности. https://proforientatsia.ru/test/karta-interesov-a-e-golomshtok/

3.Дифференциально — диагностический опросник Е.А. Климова (ДДО)

В соответствии с классификацией типов профессий российского психолога Е.А. Климова, каждому человеку характерно более или менее чётко выраженное предпочтение видов деятельности. https://proforientatsia.ru/test/ddo-klimov/

4.Экспресс-диагностика характерологических особенностей личности (Т.В. Матолина). Результаты методики состоят из 32 различных типов личности со словесным описанием и тактикой взаимодействия с ним или его коррекции.

https://proforientatsia.ru/test/ekspress-diagnostika-harakterologicheskih-osobennostej-lichnosti-t-v-matolina /

5.Структура интересов — В. Хеннинг Профориентационная методика от немецкого автора В. Хеннинга «Структура интересов» выявляет интересы личности и её профессиональные склонности в 17 различных сферах. https://proforientatsia.ru/test/struktura-interesov-henning/

Эти и многие другие тесты можно найти на сайте https://psytests.org

Сервисы и платформы для выбора профессий, учебных заведений и получения подробной информации:

Портал для абитуриентов |vipusknik.kz Республиканский портал для абитуриентов создан для всех, кто задумывается или готовится к поступлению! Помощь в выборе профессионального самоопределения, поиск в получении информация о высшем, техническом и профессиональном образовании Казахстана.

https://edunavigator.kz Профориентационная платформа, которая подбирает профессию и программу обучения в учебных заведениях Казахстана под архетип.

Отдельно нужно выделить атласы, посвященные новым профессиям и профессиям будущего. Обратите внимание на уникальный Атлас новых профессий. https://www.enbek.kz/atlas/ Тут описания тоже краткие, но сами идеи очень интересны, поскольку помогают понять, как будут развиваться различные отрасли, какие профессионалы будут востребоваты через 5-20 лет.

На сайте ЕНБЕК https://www.enbek.kz/ru в разделе «Электронной биржа труда» молодые люди могут найти оперативную информацию по востребованности профессий, специальностей в целом по Казахстану и по конкретному региону, а также соответствующие квалификационные требования к ним.

Онлайн-сервисы для ранней профориентации детей:

https://navigatum.ru игровые инструменты профессионального и личностного самоопределения.Системная профориентация от 3,5 лет до 65+ ,

logiclike.com-Logiclike - это современный обучающий сервис для детей, с помощью которого можно развить мышление, логику, выучить и заинтересовать ребёнка тем, что раньше не привлекали его внимание.

Развивающе-обучающий сайт igraemsa.ru -Бесплатные развивающие игры для детей на сайте Играемся - это увлекательные онлайн игры на общее развитие ребёнка, на развитие внимания, логики, памяти, мышления, развитие навыков, способностей и познавательных интересов.,

Также можно добавить различные платформы для взрослых и детей как YOUtube, Instagram,tik-tok, где можно получить полезную информацию по вопросам выбора профессии.

Сегодня широко внедряются новые методики, например, использование игровых технологий для профориентационной работы в виде тренажеров и симуляторов.

Попробовав на себе ту или иную роль, молодой человек может понять, справится ли он с ней в реальной жизни.

Заключение: Анализ представленных сайтов показал, что все они решают определенную задачу: Одни знакомят с различными профессиями, другие предоставляют возможность пройти тестирование по профориентации, третьи – предлагают создание собственного портфолио и т.д. Однако для выбора профессии в меняющемся мире мало просто знать, какие профессии существуют, нужно уметь правильно диагностировать свои склонности и способности с помощью различных онлайн тестов, получить достоверную информацию с официальных сайтов, платформ.

Вывод: Таким образом, в профориентационной работе с учащимися необходимым условием современного времени является использование и разработка открытых образовательных платформ, сервисов и онлайн-инструментов в проектировании образовательной траектории и выборе профессии обучающимися, так они являются удобным, интересным, полезным и простым инструментом и для специалиста-профориентатора, и для самих учащихся.

Список литературы:

1. Климов, Е.А. Психология профессионального самоопределения / Е.А. Климов. – Москва: Академия, 2010.- 304 с.

2. Резапкина Г.В. Я и моя профессия: Программа профессионального самоопределения для подростков: Учебно-методическое пособие для школьных психологов и педагогов. - М.: Генезис, 2007. - 128 с.

3. Тыныбаева, М. А., Галимжанова, М. А., Тастанова, А. К. Совершенствование профориентационной работы в организациях среднего образования // Научно-педагогический журнал «Білім». - Астана: НАО имени И. Алтынсарина, 2023. - №3. - С. 157-167

4. Бендюков М. А. Ступени карьеры: азбука профориентации. - СанктПетербург: Речь, 2006. – 236 с.

Жакибаева А.Ж
Педагог-психолог
ООСШ
Кумсайская
Мугалжарский
района,
Актюбинского
области

ФОРМЫ И МЕТОДЫ ПРОФОРИЕНТАЦИОННОЙ РАБОТЫ В ШКОЛЕ

Итесова Г.Е
Педагог-психолог
Мартукская
ООСШ №3
Мартукский
района,
Актюбинского
области

АННОТАЦИЯ

В статьи рассматривается формы и методы профориентационной работы с обучающимися. При наличии действующей системы школьной профориентации, сопровождающей ученика на протяжении всего времени обучения, у учащихся будет успешно сформировано сознательное отношение к труду и логически завершён процесс выбора профессии с учётом своих интересов, возможностей и требований, предъявляемых рынком труда. Результатом станет дальнейшая успешная социализация выпускников и их лёгкое вступление в профессиональный мир.

Введение

Форма обучения - это целенаправленная, четко организованная, содержательно насыщенная и методически оснащенная система познавательного и воспитательного общения, взаимодействия и отношений учителя и учащихся. Реализуется как единство целенаправленной организации содержания, обучающих средств и методов: фронтальные, групповые, индивидуальные.

Метод обучения – процесс взаимодействия между учителем и учениками, в результате которого происходит передача и усвоение знаний, умений и навыков, предусмотренных содержанием обучения.

Профориентационная работа не может сводиться к отдельным мероприятиям, поэтому необходимо спланировать систему профориентационной работы. О наличии такой системы можно говорить только тогда, когда мероприятия профориентационного содержания проводятся не от случая к случаю, а систематически, когда они связаны достижением конкретной цели. Система профориентационной работы имеет место в том случае, когда реализованы все компоненты ее структуры, когда эти компоненты органически связаны друг с другом [5, с. 5].

Ключевые слова: форма, метод, обучение, профориентация, профориентационный работа, индивидуальный.

Профориентация – неотъемлемая часть учебно-воспитательной работы, которая представляет собой систему психолого-педагогических мероприятий, направленных на активизацию процесса профессионального самоопределения личности, сопровождения профессионального развития, формирование жизненных и профессиональных целей учащегося в соответствии с его индивидуальными особенностями и учетом потребностей рынка труда. План профориентационной работы в должен включать в себя систему мероприятий профинформационного и профконсультационного характера. Определенное место в нем должно отводиться мерам, направленным на обеспечение педагогического коллектива знаниями и методикой проведения профориентационной работы.

Формы профориентационной работы

В зависимости от количества участников различаются индивидуальные формы профориентационной работы:

- индивидуальные, с конкретным учеником, например, беседа, консультация, индивидуальная диагностика;
- групповые – работа с группой, например, урок, занятие, игра, беседа, групповая диагностика, семинар, тренинг;
- массовые – работа с большим количеством учеников профинформационные мероприятия, презентации учебных учреждений, ярмарки учебных мест [5, с. 5].

Также выделяют пассивные формы профориентационной работы (просветительское направление):

- Беседы, лекции, просмотр видеофильмов;
- Профдиагностика, профконсультации для учащихся;
- Консультации для родителей (педагогами, психологами, профконсультантами);
- Посещение «ярмарок профессий»;
- Знакомство с «образовательной картой» города, района;
- Оформление стендов «Твоё профессиональное будущее»;
- Выставки творческих работ учеников [5, с. 5].

Классификация форм и методов профориентационной работы по (Е.Павлютенкову):

1.Формы работы по количеству охвата учащихся: массовая, групповая, индивидуальная.

2. Формы и методы по степени информации:

словесные (рассказ, беседа, лекция, конференция…);

визуальные (демонстрация видео и кинофильмов, наблюдения за процессами и трудом взрослых, использование стендов, таблиц…),

практические (выполнение учащимися определенной работы в мастерских..).

Сегодня профессиональной ориентации отводится новая роль – необходимость создания условий для психолого-педагогической поддержки учеников в их профессиональном самоопределении, помощи в выявлении профессиональных интересов, склонностей, определения реальных возможностей в освоении той или иной профессии, успешной социализации в

обществе и активной адаптации на рынке труда [2, с. 174].

Проблемы профориентации растут, но и расширяются её возможности. Задача всех специалистов, работающих в этом направлении, заключается в повышении мотивации учащихся к самостоятельному профессиональному самоопределению. Здесь могут помочь информационно-коммуникационные технологии. Бурно развивающаяся компьютерная техника и Интернет являются реальным ресурсом для обновления форм и принципов профориентационной работы. Использование информационных технологий в профориентационной деятельности обеспечивает свободный доступ к интересующей информации, активизирует интерес молодежи к компьютерным технологиям:

- помогает формировать готовность к самостоятельному анализу своих основных склонностей и способностей;
- даёт возможность ориентировочно выявить свои личностные и профессиональные интересы и склонности;
- формирует представление о профессии, как важнейшем виде социальной деятельности современного человека, о тех требованиях, которые профессия предъявляет человеку;
- помогает задать себе жизненные и ценностные ориентиры [3, с. 83].

Для структурирования информации в визуальной форме и получения целостной картины проводимой работы возможно применение ментальных карт (интеллект–карт), позволяющих вывести приоритеты сотрудничества. Кроме того, необходимо использовать современные инновационные технологии и обеспечить свободный доступ учащихся и студентов к информационным профориентационным ресурсам. Это могут быть сайты высших учебных заведений, центров занятости населения, предприятий и организаций, где концентрируется информация о направлениях и специальностях вузов, профилях бакалавриата, подготовке в магистратуре, профессиях и возможностях трудоустройства, повышении квалификации в системе дополнительного профессионального образования.

Использование глобальной сети резко повышает внимание молодых людей к образовательным учреждениям, увеличивает интерес к профориентации в целом. Наличие собственного сайта (web-страницы, web-ресурса) позволяет учреждению оперативно предоставлять информацию, обмениваться опытом с коллегами, проводить конференции (вплоть до видеоконференций), осуществлять обратную связь, публиковать пресс-релизы и проводить рекламные акции. В перспективе возможно создание электронной энциклопедии, «музеев профориентации», проведение различных мероприятий непосредственно в сети. Именно на персональном сайте образовательного учреждения можно узнать наиболее подробную и достоверную информацию о правилах приёма, подготавливаемых профессиях и специальностях, дополнительных образовательных услугах.

Среди основных рекламных мероприятий, проводимых вузом, можно выделить такие, как: разработка, издание и переиздание информационно-рекламных материалов (буклетов, электронных презентаций, видеороликов) для абитуриентов с информацией о вузе и направлениях профессиональной подготовки, с применением средств компьютерной вёрстке.

Рекламная информация (наглядные формы агитации в виде афиш, объявлений, видеороликов с информацией о деятельности филиала вуза и направлениях подготовки) также размещается в социальных сетях, так популярных на сегодняшний день в молодежной среде.

Сегодня широко внедряются новые методики, например, использование игровых технологий для профориентационной работы в виде тренажеров и симуляторов. Попробовав на себе ту или иную роль, молодой человек может понять, справится ли он с ней в реальной жизни.

Также существует возможность организации различных профориентационных мероприятий, так или иначе связанных с применением технических новинок. Благодаря применению ИКТ, образовательные учреждения могут проводить конкурсы среди будущих дизайнеров, архитекторов, монтажников, продавцов, программистов и т.д. с целью выявления и поддержки талантливой молодежи в области избранной сферы деятельности, пропагандируя тем самым возможности информатизации в той или иной профессии.

Таким образом, внедрение информационных технологий в такую важнейшую сферу развития личности, как выбор будущей профессии помогает существенно повысить эффективность профориентационной работы [4, с. 5].

Список использованных источников:

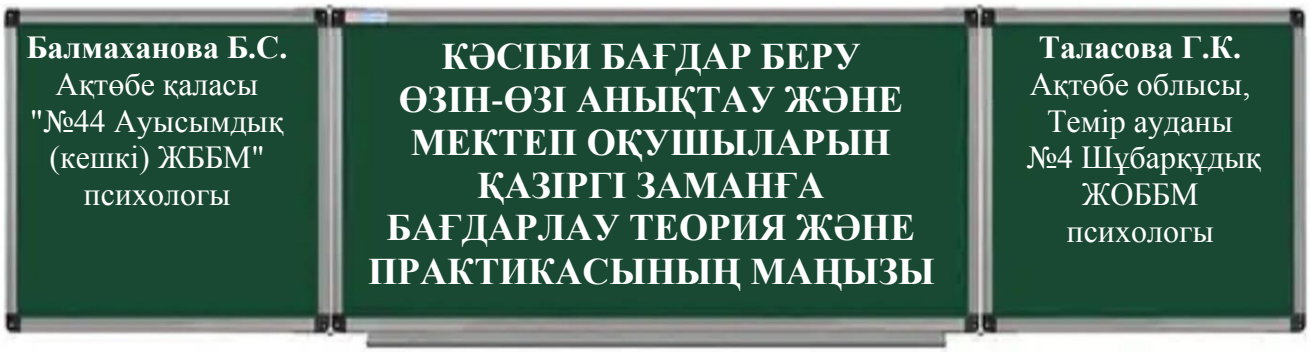
1.Белоусова И.Д. Дидактические условия внедрения информационных технологий в процесс обучения студентов вуза [Текст]: автореф. дис. канд. пед. наук / Белоусова Ирина Дмитриевна; Магнитогорский ГУ. – Магнитогорск, 2006, – 22с.

2. Ефимова И.Ю. Анализ сфер занятости выпускников it-специальностей вуза и проблемы их трудоустройства [Текст] // Современные проблемы науки и образования: материалы внутривуз. науч. конф. преподавателей МаГУ. – Магнитогорск: МаГУ, 2012. – 290с.

3. Зеер Э.Ф., Павлова А.М., Садовникова Н.О. Профориентология [Текст]: Теория и практика: учеб. пособ. для высшей школы. М.: Академический проект, 2004 г. 192с.

4. Ершова, О.Ю. Инновационные методы профориентационной работы в молодёжной среде [Текст]/Ершова О.Ю., Калужина Т.С., Минеева Н.Ф. – Озёрск, 2016. – 5с.

5. Формы и методы профориентационной работы с учащимися [Текст] / Госуд. проф. обр. учреждение «Новокузнецкий пед. колледж». – Новокузнецк. – 5с.

Кеңесова Н.Қ Ақтөбе облысы, Алға ауданы. Қарақұдық ОМ әлеуметтік педагогы

Аннотация. Мақала негізгі теорияларды қарастыруға арналған кәсіптік оқытудың теориялық-әдістемелік тәсілдері жасөспірімдер мен жастардың өзін-өзі анықтауына арналған. Зерттелетін мәселенің өзектілігі көрсетіп,«Кәсіби өзін-өзі анықтау» түсінігін анықтауда отандық және шетелдік авторлардың негізгі теориялары берілген. Кәсіби өзін-өзі анықтау процесінің негізгі ерекшеліктеріне шолу жүргізіледі. Проблемалық салаға талдау жасалды жоғары сынып оқушыларымен кәсіптік бағдар беру жұмысы.

Кілт сөздер: кәсіби өзін-өзі анықтау; жеке өзін-өзі анықтау; кәсіптік бағдар беру; кәсіби бағдарлау жұмыстары.

Кіріспе. Кәсіби өзін-өзі анықтау мәселесі белгілі бір уақыт кезеңінде әрбір адам үшін басты мәселелердің бірі болып табылады. Кәсіби және өмірлік жолды таңдау жағдайы адам жұмысқа, отбасын құруға, әлеуметтік ілгерілеуге, материалдық әл-ауқатқа және рухани

дамуға байланысты барлық алыстағы дәйекті өмірлік таңдауларды толық білмейтін жаста кездеседі.

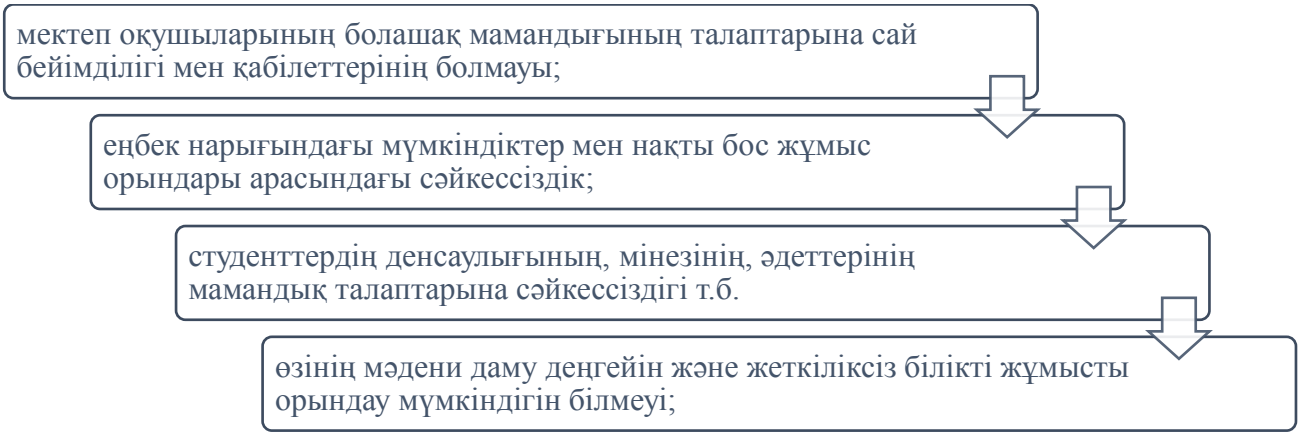
Бірінші өте маңызды тәуелсіз шешімді жылдар бойы жинақталатын өмір тәжірибесіне емес, өзінің болашағы мен өмір сүретін қоғамның болашағы туралы идеяларына сүйене отырып қабылдау керек. Жастардың өмірлік тәжірибесінің жоқтығы, өзін-өзі сынаудың төмен деңгейі, өмірлік жағдайларды ішкі бағалаудың болмауы, эмоционалды қозғыштығының жоғарылауы, ұсынысшылдық пен еліктегіштік - мұның бәрі олардың таңдауына теріс әсер етуі мүмкін.

Теориялық аспект. Мектеп оқушысы үшін кәсіби өзін-өзі анықтау жағдайы өте күрделі, өйткені адамның ішкі әлемін түсіну және оның жеке қасиеттерін бағалау проблемасы үлкен қиындықтарды тудырады, онсыз саналы процесс ретінде өзін-өзі анықтау мүмкін емес. Нәтижесінде жастардың 40%-ға жуығы қызығушылықтарына, бейімділіктеріне және сенімдеріне сәйкес келмейтін мамандықты таңдайды [Апостолов, 2011, б. 24]

Еліміздің нарықтық қатынастарға өтуі және ғылыми-техникалық прогрестің дамуы адам қызметінің аясын едәуір кеңейтті. Осының нәтижесінде көптеген жаңа мамандықтар мен қазіргі маманға қойылатын талаптардың терең өзгерістері пайда болды [1000 кәсіп..., 2010]. Сонымен қатар, біліктілік деңгейін үнемі сапалы түрде арттыру қажеттілігі өндірісте жаңғырту, компьютерлендіру және оларды жетілдіру сияқты үрдістерді тудырады. Мұндай жағдайда жастардың кәсіби өзін-өзі анықтауы үшін жағдай жасау бұрынғыдан да өзекті болып отыр.

С.Н.Чистякова мен Н.Ф.Родичев кәсіптік бағдар берді бізге ортақ мақсаттармен, міндеттермен, функциялар бірлігімен біріктірілген өзара байланысты құрамдас бөліктерден тұратын тұтас жүйе ретінде ұсынылған. Кәсіптік бағдар беруді тиімді ұйымдастыру үшін бұл авторлар жұмыс жүйесіне ұйымдық-функционалдық, логикалық-мазмұндық және жеке құрамдас бөліктерді қосуды ұсынады [Чистякова және т.б., 2014, с. 82] осы құрамдастарды толығырақ қарастырайық. Ұйымдастыру-функционалдық құрамдас бөлікке үйлестіру принципіне негізделген прагматикалық міндеттері мен міндеттерін орындай отырып, мектеп оқушыларын өздерінің кәсіби болашағын саналы түрде таңдауға дайындауға жауапты әртүрлі әлеуметтік институттардың қызметі кіреді. Логикалық-мазмұндық құрамдас бөлік студенттердің кәсіптік білім алуын ұйымдастыруды, олардың қызығушылықтары мен бейімділіктерін зерттеуді, оларды кәсіптік жағдайға барынша жақын жағдайларда одан әрі дамытуды, сондай-ақ әлеуметтік-кәсіби бейімделу мәселелері бойынша тұрақты кәсіби кеңес беруді қамтиды. Жеке құрамда студент тұлғасын кәсіби өзін-өзі анықтауды дамыту субъектісі ретінде қарастырады. Маңызды компонент кәсіби өзін-өзі анықтау жеке тұлғаның бағыттылығымен, яғни әлеуметтік нормалар мен құндылықтарға, алған білімдері мен дағдыларына қатысты көрсетілген мотивтердің, сенімдердің, мүдделердің тұрақты басым жүйесімен жұмыс істеу; сондай-ақ адамгершілік және эстетикалық мәдениет деңгейі; өзіндік сананы дамыту; өзіңіз, сіздің қабілеттеріңіз, мінез-құлық ерекшеліктері туралы идеялар

Практикалық аспект. Кәсіби бағдар беру мәселесі Оның үстіне, жеке және сараланған тәсіл болмаған жағдайда ол қарапайым оқушыға арналған. Осылайша, С.Н.Чистяковадан кейін біз нұсқалық кезеңдегі кәсіптік бағдар жұмысының проблемалық өрісін көреміз:

Бірақ жастар үшін әлеуметтік-экономикалық жағдайлардың маңызы кем емес:

— еңбек нарығын және оны кадрлармен қамтамасыз етуді дамытудың кең жолдары туралы идеялар негізінде әзірленген заманауи нысандар мен әдістерге заманауи маманға қойылатын жоғары талаптардың сәйкестігі;

— жастардың кәсіби жоспарларын орындау жоғары деңгейдегі білім алумен және халық шаруашылығының бос жұмыс орындарын ауыр физикалық еңбекпен толтырудағы экономикалық қажеттілігімен байланысы;

— кәсіптік бағдар беру қызметін үйлестіру және біріктіру тиімді кәсіптік бағдар беру жұмысының құралдарын әзірлеуді ескеру.

Осыған орай, біз, ең алдымен, жалпы білім беретін мектеп қызметіндегі жетекші мақсат, әрине, мектеп оқушыларын саналы мамандық таңдауға дайындау болуы керек деп есептейміз. Негізгі мектептерде кәсіптік бағдар берудің негізгі критерийлерін тұжырымдау қажет

Жоғарыда айтылғандарға байланысты жоғары сынып оқушыларының кәсіби өзін-өзі анықтауын қалыптастыру процесінде екі ерекшелікті ескеру маңызды деп есептейміз. Бір жағынан жеткіншектерге кәсіптік бағдар беру жүйелі ұйымдастырылып, тұрақты және ұзақ мерзімді болып, оқу-тәрбие процесінің әмбебап құрамдас бөлігіне айналуы тиіс. Екінші жағынан, студенттің мамандықтарды талдау, кәсіби сынақтардан өту арқылы өз бетімен мамандық таңдауына жағдай жасау маңызды.

Қорытынды. Сонымен, қорытындылайтын болсақ, кәсіби өзін-өзі анықтаудың негізгі нүктесі мамандық таңдау болып табылады деп айта аламыз. Бұл адамның әлеуметтік әрекетінің формаларын көрсететін және оның мақсаттарын, қалауларын және болмыс мәндерін нақтылайтын субъектінің анықтаушы әрекеті.

Н.С.Пряжниковтың пікірінше, кәсіптік бағдар беру жұмысының мәні – еліміздің толыққанды азаматтарының дамуы үшін психологиялық-педагогикалық (сонымен қатар ұйымдастырушылық, қаржылық және т.б.) жағдай жасау, олар тек қана факті бойынша ғана емес. азаматтық, сонымен бірге бүкіл қоғамның игілігі үшін өз әлеуетін іске асыруға ұмтылу арқылы [Пряжников, 2018, бірге. 297]. Біз қарастырып отырған жоғары сынып оқушыларының кәсіби дамуы – бұл жалпы ғылыми, білім беру және кәсіптік мүдделердің бірлігінде тұлғаның өзін-өзі жүзеге асыруына бағытталған кәсіби қызметтегі тұлғаның позициясын анықтаудың тұтас, ұзақ мерзімді процесі.

Бұл мақаланың практикалық маңыздылығы теориялық талдау нәтижелеріне сүйене отырып, жастардың кәсіби болашақ бейнесін қалыптастыру үдерісін оңтайландыруға болатынында. Сипатталған қағидалар оқу сабақтарын әзірлеуге негіз бола алады, олардың міндеті жастардың кәсіби болашағының бейнесін мақсатты түрде қалыптастыру болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. 1000 профессий традиционных, новых, редких: краткий энциклопедический словарь/авт.-сост. М.В.

Горбунова [и др.]. — Ростов-на-Дону: Феникс, 2010. — 251 с.

2. Апостолов О. П. Профессиональная ориентация в России (опыт, проблемы, перспективы) / О.П. Апостолов. — Москва: ИП Татаринов Михаил Васильевич, 2011. — 184 с.

3. Пряжников Н.С. Профориентация : гармонизация точек зрения /Н.С. Пряжников // Научный диалог. — 2018. — № 3. — С. 289—303.

4. Пряжников Н.С. Самооопределение и профессиональная ориентация учащихся / Н.С. Пряжников, Л.С. Румянцева. — Москва: Издательский центр «Академия», 2015. — 287 с.

Койшибаева Балкенже Тюлегеновна

ПРОФОРИЕНТАЦИОННАЯ РАБОТА В ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ШКОЛЕ

г.Актобе, КГУ «Кызылжарская средняя школа» Социальный педагог

Аннотация. В статье рассматриваются основы организации профориентационной работы в школе. Учащиеся должны найти оптимальное соотношение между собственными интересами и склонностями, потребностями рынка труда и возможностями, предоставляемыми рынком образовательных услуг. Это ставит новые задачи перед системой общего образования. Ученики и родители невольно начинают оценивать школу с точки зрения того, насколько она может способствовать верному профессиональному выбору. При этом от школы ожидают, что она поможет и профессионально определиться, и обеспечит последующее успешное освоение профессии. Все более привлекательными для родителей становятся образовательные учреждения, где специализация начинается на самых ранних ступенях образования. Это позволяет избавиться от сомнений и колебаний относительно дальнейшего жизненного пути, и расширяет диапазон знаний и умений в выбранной области.

Ключевые слова: профориентационная работа, профессия, специальность, обучающийся, образовательное учреждение

Введение. Выбор профессии- одна из сложных и ответственных жизненно важных практических задач,которые приходится решать человеку. Каждый ,прежде всего хочет, чтобы работа была интересной, высоко оплачивалась,пользовалась признанием в обществе,соответствовала способностям, вкусам и навыкам.

Одним из центров профессиональной ориентации с учащимися служит средняя общеобразовательная школа, которая призвана растить, обучать, воспитывать молодое поколение с максимальным учетом тех общественных условий, в которых они будут жить и работать. В школе необходимо уже у учащихся 1–9-х классов сформировать умения и навыки, создавать условия для осознанного детьми выбора профессии, познакомить их с техникой и технологией производства на основе знаний, полученных при изучении предметов.Необходимо помочь школьникам в приобретении тех умений, навыков, которые необходимы для выполнения выбранных ребенком видом трудовой деятельности. Нужно ознакомить учащихся с требованиями, которые предъявляют конкретные профессии к объему знаний общеобразовательных предметов, а также с характером работы будущих специалистов. Консультация учащихся в отношении предлагаемых рынком труда профессий, информация об

учебных заведениях, в которых можно овладеть выбранными специальностями; помочь школьнику в оценке своих способностей и качеств применительно к конкретному виду трудовой деятельности в соответствии с его наклонностями — это та помощь, которую школьники получают от педагогов.

Коротко профориентационную работу можно выразить в следующей схеме:

Выбор профессии для школьников — это очень важное жизненное решение. В старших и выпускных классах выбор профессии для школьников встает особо остро. И в этот момент система профориентационной работы должна работать с высокой интенсивностью, объединяя и родителей, и профессиональные учебные заведения, и медицинских работников, и психологов, и специалистов предприятий и учреждений. Профориентацию в школах необходимо проводить с учетом кадровых потребностей общества. С помощью профориентации педагог должен научить обучающихся сопоставлять собственные возможности с профессиональными требованиями, а также помочь осуществить выбор с учетом индивидуальных особенностей. Именно специалисты социально-психологической службы образовательного учреждения (психолог и социальный педагог), совместно с классными руководителями, активизируют у старшеклассников процессы профессионального самоопределения, развивают способности профессиональной адаптации. Целью профессиональной информации является ознакомление старшеклассников с основными профессиями и их специализациями. Учащемуся предлагаются сведения об условиях труда, формах оплаты, режиме труда и отдыха, возможностях карьерного роста. Особое внимание уделяется освещению основных требований к состоянию здоровья человека, личностным качествам, уровню общеобразовательной и социальной подготовки. Профориентационная работа также должна быть нацелена на организацию связей между школой и профессиональными учебными заведениями и семьями обучающихся. Не стоит забывать, что в выборе будущей

профессии ребенка оказывают большое влияние и родители. Для профессионального самоопределения очень важно семейное воспитание. Родители оказывают большое влияние на профессиональный выбор подростков. Но это влияние не всегда имеет положительный характер. Родители должны помочь детям лучше разобраться в своих склонностях и возможностях, а не навязывать сугубо субъективное собственное мнение. Для достижения максимально положительного эффекта, с родителями также нужно проводить профориентационную работу, в ходе которой они будут повышать свой уровень знаний по психолого-педагогическим вопросам профессионального самоопределения молодежи, и учиться видеть наклонности и способности своих детей. Как показывает психолого-педагогическая практика, не столь важно заложить в ребенке любовь к той или иной профессии, сколь необходимо развивать в нем выявленные, присущие именно ему, способности, задатки и таланты.Итак, подводя итоги вышесказанного, мы видим, что выбор профессии — вещь исключительно важная и назрела необходимость в каждой школе утвердить педагога по профориентационной работе, который будет работать в этом направлении и в начальной, и в средней, и в старшей школе. А если в школе к профориентационной работе будет подключен весь коллектив, то это обязательно принесет свои положительные результаты.

Содержание профориентационной работы в школе

Классы	**Содержание работы**
1 - 4	Формирование у младших школьников ценностного отношения к труду, понимания его роли в жизни человека и в обществе. Развитие интереса к учебно-познавательной деятельности, основанной на посильной практической включенности в различные ее виды, в т. ч. социальную, трудовую, игровую, исследовательскую
5 - 7	Развитие у школьников личностного смысла в приобретении познавательного опыта и интереса к профессиональной деятельности; представления о собственных интересах и возможностях. Приобретение первоначального опыта в различных сферах социально-профессиональной практики: технике, искусстве, медицине, сельском хозяйстве, экономике и культуре
8 - 9	Уточнение образовательного запроса в ходе факультативных занятий и других курсов по выбору. Групповое и индивидуальное консультирование с целью формирования адекватного решения о выборе профиля обучения. Формирование образовательного запроса, соответствующего интересам и способностям, ценностным ориентациям обучающихся
10 - 11	Обучение действиям по самоподготовке и саморазвитию, формирование профессиональных качеств в избранном виде труда, коррекция профессиональных планов, оценка готовности к избранной деятельности

Заключение

Выбор профессии важная и неотъемлемая часть жизнь, главное это все хорошо обдумать и научиться слушать себя, свои желания, умения и способности. Самое главное сильно не паниковать и не создавать из этого сильную проблему, потому что это вам и помешает. И в первую очередь, не бойтесь ошибиться, у вас всегда есть шанс все исправить, открыть для себя новые профессии. Нельзя сразу определить ту профессию, которая будет на всю жизнь. Но вы можете разобраться в рынке труда своих, ошибках и проблемах. Профориентация как раз в этом и помогает. У вас есть возможность выбрать множество

методов для своего самоопределения и в дальнейшем, при полном изучении себя и данной темы, в будущем вас будет ждать успех.

Таким образом, можно сделать вывод, что современная школа нуждается в организации целенаправленной и систематической профориентационной работы на протяжении всего периода обучения учащихся с учетом их возрастных и личностных особенностей, с применением традиционных, хорошо зарекомендовавших себя, и новых подходов.

Литература:

Научный журнал «Молодой ученый» № 21 (101)-2015г ,

Горбачева С.М. «Профессиональная ориентация учащихся»

Научный журнал «Молодой ученый» № 15 (149)-2017г.Пилюгина Е.С.

«Актуальность профориентационной работы в общеобразовательных учреждениях»

Захаров Н.Н. «Прфессиональная ориентация школьников»

Досова М.Т
Әл-Фараби атындағы №21 мамандандырылған гимназия педагог-психологі

«МАМАНДЫҚ ТАҢДАУ-АДАМ ӨМІРІНДЕГІ МАҢЫЗДЫ ҚАДАМ»

АЛДЫН АЛУ ПСИХОПРОФИЛАКТИКАЛЫҚ ДӘРІС САБАҚ

Курманбаева А.С.
«Хиуаз Доспанова атындағы № 14 орта мектеп» КММ-нің педагог-психологы

Профессия – латын сөзінен шыққан, «profession» - анықталған іс, мамандық дегенді білдіреді. Мамандық – қарапайым өмір сүру көзі болып табылатын және қандай да бір дайындықты, жауапкершілікті талап ететін еңбек қызметінің маңызды бөлігі. Мамандық таңдау – тағдырыңды таңдау дегеннің өзі. Алдағы өмірде өкінбейтіндей, өз қабілеті мен бейімділігіне сай кәсіп түрін таңдау. Бұл өте жауапкершілікті және маңызды іс. Мамандық таңдауда әр адам өзінің қызығушылығына, қабілетіне, бейімділігіне, қалауына сүйену керек. Сондай–ақ өз мамандығының 10-20 жылға дейін өз сұранысын жоғалтпауына көңіл бөледі. Бұл мамандықтарға деген бір қалыпты тұрақты сұраныс деп аталады. Өз –өзіне «Мен кіммін?», «Қалай өмір сүремін?» деген сұрақ қоя отырып, жауапта білу керек. Өз ісіне сенімді дұрыс таңдаған адам ғана жетістікке жетеді.

Мынау көп салалы өмірде мамандықтың түрі көп. Әрине таңдау жасау оңай емес. Ең бастысы–адам еңбекке қабілетті, зейінді болуы қажет және оның мамандығы өзі өскен ортаға маңызды, бағалы үлес қосатындый болуы шарт. Адам еңбегінен қуанышын таба білсе, бойына жаңа күш қосылып, еңбекке деген шабыты арта түседі. Зор ықылас, шабытпен істеген іс–табыс биігіне жеткізетін қанат. Абай атамыз айтқандай: «Неге арналсаң ,соны істе» деп, қашанда адам өмірден орнын өз таңдауымен тапқан жөн. Ал, өзекті мамандықтар қатарына жоғарғы технология, байланыс, коммуникация, әлеуметтік орта, экономиканы басқару мамандықтары жатады. Қоғамның дамуына біздің өңірде, қазба байлықтарын игеретін мамандық иелері қажет.

Әлемде 40 мыңға жуық әр түрлі мамандықтар бар. Статисттектердің зерттеуі бойынша жыл сайын 25 мың адам

өзінің жұмыс орнын ауыстырып, оның 12% -і қайтадан өз орнына қайтып оралады екен.

Мемлекетіміздің бүгіні мен ертеңі жас ұрпақтың еншісінде болғандықтан біз сауатты, білімді, бәсекеге қабілетті болуымыз үшін өз мамандықтарымызды дұрыс таңдап, дұрыс игеріп өмірден өз орындарын дұрыс таба білуіміз керек!

Мамандық таңдау – ол өмірлік таңдау. Өзінің қай салада қабілеттілгінің бар екенін 40 жасқа келгенде біліп, қайтадан мансабыңның ірге тасын салмас үшін қазірден бастап дұрыс шешім қабылдаған жөн.

Болашақта үлкен мамандық иесі болатынын армандамайтын бала болмайды. Алғашқы кезде біздің ойымызда «Қоғамға, адамдарға пайдасын тигізетін мамандықты қалай таңдауға болады?» деген сұрақ болды. Бірақ әркім өзі ұнатқан мамандығына оқуға түседі. Өкінішке орай, көп жағдайда өз ақылмен емес, біреудің сөзіне ере отырып, немесе ата –анамыздың ықпалымен «қай жерге оқуға түсу оңай» деген көзқарастар мен болып жатқанын байқаймыз. Адам өзінің болашақ кәсібіне әртүрлі жолдар мен келеді. Біреулер үшін – ол ойға алған арманның орындалуы, отбасы дәстүрін жалғастыру, келесібіреулер үшін – жаңалыққа, дербестікке талпыныс, үшінші біреулерге –әйтеуір бір мамандық алу керек болған соңт.б.

Мамандық – бұл әрбір адамның сүйіп, әрі қуана жасайтын ісі, оның ертеңгі болашағы. Себебі мамандық таңдау үлкен жауапкершілікті қажет етеді.

Өмірдегі ұстаным: «ең бастысы –өз кәсібіңді жан –тәнің мен сүю және бар болмысыңмен бұдан да артығырақ жасауға ықыласты болу». Таңдаған мамандығыңыз –қазіргі заман талабына сай мамандық болуы өте қажетті. XXI ғасыр–технология ғасыры, оның ішінде ақпарат сипаты тым басым. Қазіргі уақытта біздің өмірімізді ақпаратсыз және байланыс құралдарынсыз елестету мүмкін емес. Жаңа заман талаптары барлық ақпараттардан үздіксіз және жедел түрде хабардар болып отыруды міндеттейді. Адамдардың арқасында, ешқандай ұғымға сыймайтын идеялардың өмір шындығына айналуы мүмкін.

Мамандық таңдауда ең бір мән беретін қасиет – ол мінез –құлық. Адам баласы мамандық таңдауда сол мамандықтың мінезге де сәйкес келуі міндетті деп ойлаймын. Мінез таңдаған салаға үйлессе, жұмыс бабында да үлкен жетістіктерге жетелейтіні анық.

Ж. Аймауытов айтқандай: Мамандықтық жаманы жоқ, бірақ мұның кез келгеніне икемділік қажет, бұл жай күнелту, тамақ асыраудың ғана жолы емес, үлкен өнерді, зор шеберлікті қажет ететін нәрсе

Мамандық таңдау сатысында тұрғандар үшін аналитиктердің болашақта ең қажет етіледі деп тапқан 10 мамандығымен таныстырып өтейін. 1) Инженерлер Қазірдің өзінде көп елдерде мықты инженерлердің жетіспеушілігі байқалады. Елдің өндіріс пен техника саласында дамуында бұл мамандардың орны ерекше.

2) IT саласының мамандары Әрине, бұл саланың адамдары біздің өмірімізге өте көлемді тамырын жайып үлгерді. Бірақ, бұл болашақта IT саласының мамандары көбейеді деген сөз емес. Өйткені, күнделікті өміріміз ақпараттық технологияларға барынша бейімделіп жатқан соң бұл мамандар қанша көп болса сонша жақсы болып тұр.

3)Нанотехнология саласының мамандары Әлемдік эксперттердің болжауынша, нанотехнология саласы болашақта ғарыш, машина жасау, тамақ өндірісі, медицина сияқты ірі салаларда үлкен рөл ойнайтын болады. Сондықтан бұл саланы таңдасаңыз өкінбейсіз деп айта аламыз.

4) Электроника және биотехнология мамандары Бұл салалардың әлемдік сахнада өзіндік үлкен орны бар. Болашақта жаңа қуат көздері, электроникалық жаңалықтар мен жүйелер, малекулярлық медицина.

5) Маркетологтар жұмыс басқару, бизнес, шаруашылық, тіпті мемлекеттік жүйеге өте қажетті болған, болып жатыр және бола бермек. Болашақта өндіруші мен тұтынушының ортасындағы ортақ көзқарастармен тығыз жұмыс жасап жетістікке жетуде бұл мамандардың ерекше орны болатыны сөзсіз.

6) Қызмет көрсету бойынша мамандар Адам баласы күннен күнге

көбеюде, елдердің жағдайы жақсаруда. Уақыт өткен сайын қызмет көрсету бойынша сапаның жақсарғаны олар үшін ең басты нәрселерден бірі. Батыс елдері мен АҚШ-тың өмір сүру қалпына қарап оларға деген сұраныстың күн сайын артып жатқанын ұғуға болады.

7) Логистер Мемлекетті әлемдік нарықпен интеграция жасауда бұл мамандардың қажеттілігі айқын көрінеді. Өнімдерді шетке шығару мен ішке кіргізуде, халықаралық және ішкі тұтынушылар іздеуді жоғарғы сапада атқаратын мамандар тапшы болғандықтан, дәл қазір әлемдік нарыққа шығудағы "қазанымыздың" бір құлағы кем болып тұр.

8) Экологтар Қалалар үлкейіп, өндірістер көбейген соң әрине, өте үлкен экологиялық мәселелер пайда болуда. Оларды шешу үшін жоғарғы дәрежелі мамандар қажет-ақ. Үлкен қалалардағы кептелістер т.б. мен адам өмірінің ұзаруы бойынша экологтардың жоғары үлесі болады деп күтілуде

9) Дәрігерлер Адам адам болғалы бері ол — ауырады, өміріне қауіп төнеді. Бұл процесс тіршілік біткенше жалғасатыны сөзсіз.

10) Химиктер Әрине, мұнай сарқылатын өндіріс көзі болғандықтан, болашақтағы химиктердің негізгі міндеті алтернативті өндіріс пен энергия көздерін табуда болып тұр.

Ел болған соң кез-келген маман иесі маңызды. Ең бастысы білікті маман болса, ол жерде қалмайды. Сәйкесінше, 3 университет бітірсе де мамандығын жарытпайтындар «Дипломың болса да жұмысқа алмайды» деп жылап жүре береді. Егеменді еліміздің ертеңі –болашақ маман иелері болу өз қолымызда екені даусыз.

Сондықтан өздеріңізге сеніңіздер! Мамандық таңдауда қателеспеңіздер, достар!

Абай атамыз айтқандай «болмасаң да, ұқсап бақ, бір ғалымды сүйсеңіз» дегендей алға ұмтылып арманымызға жетіп, мамандық иесі болайық.

Айдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Мамандық таңдау – маңызды іс.Әйгерім Бақытқызы. Айқын газеті, 2012 ж., №21, 19-бет.

2. Мамандық таңдауда қателеспеу керек.Еркеғали Бейсенов.Астана ақшамы газеті, 2013 ж, №57, 9-бет.

3. Мамандық таңдау – болашақты таңдау. Анар Дүйсенбайқызы.Ана тілі газеті, 2011ж., №29, 9-бет.

4. Мамандықты дұрыстаңдау-табысты өмірдің кілті. Арысбаева Ж.А. 2014ж, 6-9 бет. Қазақстанның білім және ғылым әлемі журнал.

5. Ұстаз – киелі мамандық. Әсемгүл Әлімжанова.Егемен Қазақстан газеті, 2011ж., №377, 8-бет

Литвиненко В.А.
психолог СШЛ
№27, г.Актобе

ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ДИАГНОСТИКА ОПРЕДЕЛЕНИЯ ЛИЧНОСТНЫХ ОСОБЕННОСТЕЙ, ИНТЕРЕСОВ И СКЛОННОСТЕЙ УЧАЩИХСЯ

Рахманова А.Ж.
психолог СОШЛ
№20, г. Актобе

Дайрабай А.К. психолог Благодарной средней школы, г.Актобе.

Аннотация: В статье рассматривается проблема профориентации, информированности и профессиональной диагностики определения личностных особенностей, интересов и склонностей учащихся средней и старшей школы. Изложены варианты методик, опросников и тестов, позволяющих выявить направления в развитии профессиональных качеств учащихся и в будущем определиться с выбором профессиональной сферы и потребностями рынка труда.

Ключевые слова: Профессиональная информация, профессиональная ориентация, профессиональное самоопределение, профессиональная деятельность, карьера, профессия.

Введение. Профессиональная деятельность - одна из важнейших составляющих жизнедеятельности человека. За счёт нее он развивается как личность и индивидуальность, получает материальные и духовные средства для существования. Принято считать, что период обучения в школе является временем для определения своего места в жизни, т.е.своеобразной «стартовой площадкой», с которой начинается разбег по дороге профессиональной карьеры. Однако существующая статистика мотивов выбора профессии показывает, что только 40% старшеклассников делают свой выбор, опираясь на знания и содержание профессиональной деятельности. В остальных случаях на выбор ребенком профессии оказывают влияние родители, друзья, средства массовой информации, а так же незнание правил выбора профессии и отсутствие опыта в профессиональной деятельности. Вот поэтому зачастую ребятами выбираются профессии, не соответствующие их интересам, склонностям, способностям, внутренним убеждениям. Вопрос профессионального самоопределения начинает осознаваться учащимися в 14-15 лет, и согласно ежегодным исследованиям только 10-15% учащихся имеют твердые профессиональные намерения. Примерно столько же вообще не задумывались о своих профессиональных планах. Около 70% не имеют четкой позиции, сомневаются в своем выборе.

Правильный выбор профессии – не только важнейшее условие успешной жизни личности, но и определяющий фактор развития общества. Вот в таких ситуациях приходит на помощь профориентация.

Теоретический аспект. Основной целью профессиональной ориентации в школах является оптимизация процесса выбора профессии учащимися в соответствии с личными интересами, способностями и потребностями рынка труда.

Задачи:

1. Обеспечить системность профессионального информирования учащихся на всех этапах обучения в соответствии с возрастными особенностями;

2. Создать условия для осознанного выбора учащимися профиля обучения и сферы будущей профессиональной деятельности.

Составным компонентом профориентации является **профессиональная диагностика, которая обеспечивает**:

1. формирование представлений обучающегося о себе;

2. содействие в профессиональном самоопределении, прогнозировании профессиональной карьеры;

3. выбор профессии с учетом индивидуальных качеств личности, способностей, склонностей и интересов обучающихся.

Целью профессиональной диагностики является оценка интересов, способностей и личностных качеств обучающихся на предмет соответствия этих особенностей выполнению профессиональной деятельности.

Для активизации процесса профессионального самоопределения учащихся и оценки профессионально важных качеств необходимо использовать современный психодиагностический инструментарий, который поможет выбрать направление собственного профессионального развития, оценить перспективные направления образования.

Данный подбор методик дает возможность учащимся исследовать свои индивидуальные психологические особенности и установить соответствие этих особенностей и качеств избираемой профессии. Психодиагностические материалы подобираются с учетом возрастного развития учащихся, используются поэтапно, что повышает реальность прогноза и позволяет в дальнейшем сузить поле выбора профессии. Тестовые методики хорошо известны психологам-профконсультантам. Самой известной и разработанной формой психологической диагностики является тестирование. Тесты (методики) – это стандартизованные и ограниченные во времени испытания, предназначенные для установления количественных и качественных индивидуально-психологических особенностей учеников. Тесты состоят из заданий, на которые испытуемый должен дать ответ. Правильных или неправильных ответов нет. В профориентационной работе чаще всего используются опросники, основанные на самооценке, от которой во многом зависит достоверность результатов диагностики. **Цель использования стандартизированных психодиагностических методов** (тестов) – получение информации о качествах, существенно влияющих на поведение человека, но с трудом поддающихся непосредственному наблюдению, например, готовности к обучению, интеллектуальных способностей, самооценки, внутренней конфликтности. Диагностика позволяет определить актуальный уровень развития способностей человека и его потенциал («зону ближайшего развития»). На результаты диагностики влияют психоэмоциональное состояние человека, его самочувствие, настроение. Поэтому специалист, проводящий тестирование, должен сделать все, чтобы снизить напряжение и тревожность испытуемых. Спокойный, доброжелательный тон, не только профессиональный, но и личный интерес к собеседнику поможет установить необходимый контакт.

Диагностический аспект: Процесс можно разделить на три этапа.

I этап: Мотивационный

Диагностические материалы для изучения мотивационно -потребностной сферы учащихся 7 класса

1. Анкета оптанта (оптант – выбирающий профессию.) Используется для определения степени сформированности профессионального плана и мотивов выбора профессии.

2. Методика «Готовность учащихся к выбору профессий» (В.Б. Успенский) Целью опросника является определение готовности учащихся к выбору профессии.

3. Методика определения мотивов выбора профессии (С.С. Гришпун) Методика используется для определения ведущих мотивов выбора профессии.

Результаты диагностики на данном этапе используются для формирования профессиональных ценностей.

II этап: Когнитивный

Диагностические материалы для выявления интересов, склонностей и профессиональной направленности учащихся 8, 9, 10 класса

1. Дифференциально-диагностический опросник (Климов Е.А.)

Опросник ДДО используется для оценки профессиональной направленности на основе предпочтений человеком различных по характеру видов деятельности. В основу методики положена схема классификации профессий, в соответствии с которой все профессии делятся на группы по предмету труда.

2. Методика определения профессионального типа личности (Дж. Холланд)

Основу методики составляет психологическая концепция, объединяющая теорию личности с теорией выбора профессии, согласно которой выделяется шесть профессионально ориентированных типов личности.

3. Методика определения типа мышления (в модификации Г. Резапкиной) Опросник используется для определения типа мышления и прогноза успешности в определенных видах профессиональной деятельности.

4. Методика «Карта интересов» (Е. А. Климов) Эта методика предназначена для изучения профессиональных интересов учащихся.

5. Методика определения профессиональных склонностей (Л.А. Йовайши в модификации Г. Резапкиной). Методика предназначена для изучения склонностей личности к различным сферам профессиональной деятельности.

6. Опросник «Характер и профессия» (Г.В. Резапкина)

Методика позволяет уточнить свои характерологические особенности и соотнести их с видами профессиональной деятельности. Характеристики каждого из восьми типов даны с акцентом на профессиональные склонности и учетом возможных трудностей профессиональной адаптации.

Результаты диагностики на втором этапе используются с целью прогноза успешности выбора профессиональной деятельности в соответствии с индивидуальными особенностями учащихся.

III этап: Формирующий

Диагностические материалы для выявления общего личностного потенциала и степени самоэффективности. Построение личного профессионального плана учащимися 11 класса.

1. Опросник по построению личного профессионального плана (Н.С. Пряжников) Методика позволяет составить обоснованное представление человека о своем желаемом профессиональном будущем и путях его достижения.

2. Шкала самоэффективности (Р. Шварцер, М. Ерусалем) Методика предназначена для определения степени самоэффективности, веры в собственные способности и возможности собственного успеха.

3. Опросник самоактуализации (Э. Шостром) Методика предназначена для определения способности человека к саморазвитию, самореализации сильных сторон личности.

Результаты диагностики на данном этапе используются для оценки готовности учащихся к избранной профессиональной деятельности, коррекции профессионального плана.

Вывод. Таким образом, диагностическая помощь предполагает использование в выборе оптимальной профессиональной сферы 3-4, а в иных ситуациях и 5 методик. А учет индивидуальных способностей, возможностей, социально-экономической ситуации на рынке труда предполагает объединение всех субъектов образовательного пространства и представителей социальной среды, целью которого является развитие у учащихся способности к осознанному, самостоятельному и ответственному выбору профессии, умения проектировать образ профессионального будущего, осознавать свои учебные и личностные возможности, необходимые для практической реализации выбора и определения путей профессионального роста с помощью развития рефлексии.

Заключение: Таким образом, будучи правильно подобранные методики и

использованные в тестировании , могут позволить каждому ученику познать себя и полнее реализовать свой потенциал в профессиональной деятельности и увлечениях.

Литература

1. Анастази А., Урбина С. Психологическое тестирование, Спб, 2010.
2. Гоулман Д. Эмоциональный интеллект, М., АСТ, 2009.
3. Еникеев М.И., Психологическая диагностика. Стандартизированные тесты, М. 2003.
4. Климов Е.А. Психолого-педагогические проблемы профессиональной консультации, М., 2013.
5. Орлова Т.В., Проблемная диагностика личности как эффективный подход к изучению профессиональных способностей, Служба кадров, №12, 2008.
6. Пряжникова Е.Ю., Пряжников Н.С. Профориентация. М., Академия, 2011.
7. Резапкина Г.В. Скорая помощь в выборе профессии, М., 2010.
8. Резапкина Г.В.Комплексная диагностика в условиях профильного обучения, Школьный психолог, №11-13, 2008.
9. Резапкина Г.В. Холланд+Климов =… Школьный психолог, № 5, 2007.
10. Резапкина Г.В. Время выбирать профессию. Развивающая диагностика в 6-7 классах. Методическое пособие. М., ФИРО, 2013.
11. Резапкина Г.В. Время выбирать профессию. Развивающая диагностика в 8-9 классах. Методическое пособие. М., ФИРО, 2013.
12. Резапкина Г.В. Готовимся к родительскому собранию. Родителям о самоопределении детей и подростков, М., Вестник образования, № 1(30), 2012.

Нагметкалиева Гаухар Низагалиевна
Заместитель директора по воспитательной работе КГУ «ОСШГ №2» г.Актобе

ПРОБЛЕМЫ ПРОФОРИЕНТАЦИИ СТАРШЕКЛАССНИКОВ В ШКОЛЕ

Тұрум Гүлдана Ахатқызы
Учитель истории КГУ «СШ №35 им. Халела Досмухамедулы» г.Актобе

В данной статье отображаются актуальные проблемы профориентации старшеклассников в школе, важна психологическая готовность детей к выбору дальнейшей профессии, а также более углублённое расширение кругозора профессий и сфер их деятельности.

Ключевые слова: профориентирование, самоопределение, подросток, выбор, профессия.

Выбор профессии – это шаг, который определяет взрослую жизнь каждого человека. Какую профессию выбрать и как быть востребованным на рынке труда в будущем? Какая профессия принесет и удовольствие, и финансовое благополучие? Подростку трудно ответить на эти вопросы, потому что он не знаком с миром профессий и еще ни разу в жизни не работал. Взрослому человеку бывает еще труднее найти свое призвание, кардинально изменить свою жизнь, если выбор специальности в подростковом возрасте оказался неудачным.

В подростковом возрасте у детей обычно отсутствует готовность к профориентированию. Влияние сверстников и учителей на низком уровне,

а также мало информации о разнообразии профессий, их характере и особенностях. Можно признать недостаточную информированность старшеклассников о понятии профессионально-значимые качества. Ограничения выбора профессии, связанные с состоянием здоровья, подростками просто не учитываются.

С давних времён профориентация в школе занимала огромное место в будущей жизни ребёнка. Затронув времена советского союза, сразу бросается тот факт, что ребята ещё с начальной школы решали для себя дальнейшие пути продвижения в самостоятельную жизнь. Многие задавались определёнными целями и алгоритмом продвижения к определённому результату. У многих, кто точно для себя определил дальнейшее будущее, конечно же не без усилий, мечта сбылась. Они выучились на ту профессию, которая не только будет финансово обеспечивать их дальнейшую жизнь, но и будет приносить им удовольствие от проделанной работы. Другие же, переосмыслив своё решение или понимая, что они не смогут выполнять ту или иную деятельность, выбирали другие дороги в будущее.

В наши дни становится актуальной именно эта проблема - проблема профориентирования детей в школе. Сейчас многие из детей мало того, что не знают, кем они будут в дальнейшей жизни в старших классах, но так же и после окончания школьного образования. Из этого следует, что можно выделить три направления:

1. Проблема в самостоятельном осмыслении будущего самими детьми.
2. Недостаточность информации о профориентации в самой школе.
3. Недостаточная информированность со стороны родителей о деятельности различных профессий и их сферах деятельности.

1. Проблема в самостоятельном осмыслении будущего самими детьми. Эта проблема в основном исходит из самоопределения.

Человек ещё не достиг зрелости в самостоятельном принятии решений, поэтому ему сложно сделать выбор в профессии. Так же это в основном зависит от воспитания родителями. Если родители с детских времён не приучали ребёнка к самостоятельному принятию решений, то ему сложно будет за короткий срок научиться этому качеству. Так же нужно заметить, что многие подростки просто не задумываются о своём будущем. Они живут одним днём и не думают об дальнейшем обеспечении себя и своей семьи.

По мнению Н.С. Пряжникова, в настоящее время все более распространённым становится смещение интереса к личностным аспектам этой проблемы. С позиций проблемы формирования личности профессионала личностное самоопределение приобретает черты профессионального самоопределения, которое сводится к формированию внутренней готовности к осознанному и самостоятельному представлению, корректировке и реализации перспектив своего развития (профессионального, жизненного), готовности рассматривать себя развивающимся во времени и самостоятельно находить личностно значимые смыслы в конкретной профессиональной деятельности.

2. Недостаточность информации о профориентации в самой школе.

Это тоже не мало важный аспект деятельности педагогов. В его обязанности входит не только проведение определённых мероприятий по профориентированию, но и принимать во внимание индивидуальные особенности старшеклассников. Ведь в их возрасте очень распространены различные изменения, а также изменяются психологические особенности. Некоторые могут впадать в депрессию, некоторые ведут разгульный образ жизни, а некоторые вовсе забрасывают учёбу.

Несмотря на большинство хороших результатов, профориентация в современных условиях всё ещё не достигла главных целей: формирования у учащихся профессионального самоопределения, соответствующего личностным

особенностям каждого и запросам общества в кадрах, его требованиям к современному работнику. Профориентации рассчитана на усредненного ученика; отсутствует индивидуальный, дифференцированный подход к личности выбирающего профессию; используются в основном словесные методы, без предоставления возможности каждому попробовать себя в различных видах деятельности, в том числе и в избираемой всё это является существенным тормозом её развития. Большинство городов и районов не обеспечены текущей информацией о профессиях, имеющих спрос на рынке труда; слабо осуществляется подготовка квалифицированных профессионалов, помогающих правильно выбрать нужный путь в самостоятельную жизнь.

3. Недостаточная информированность со стороны родителей о деятельности различных профессий и их сферах деятельности.

В родительском контроле над детьми должна присутствовать не только воспитательная деятельность, но и профориентационная. В наше время – это основная ошибка в воспитании детей родителями. Старшеклассник в своём возрасте 15-16 лет уже должен сам размышлять над своим будущем. Ставить перед собой конкретные задачи и их пути решения. Родители стараются делать упор лишь на образовательный процесс, забывая, что нужно проводить беседы со старшеклассником на счёт самостоятельной жизни в обществе. А это, нам кажется, самый главный аспект в воспитании- развитие самостоятельности и принятии решений. Подростку будет гораздо интереснее узнать о профессиях от родителей, нежели от чужих людей. Родитель пояснит все плюсы и минусы определённой профессии и, возможно, поможет ребёнку встать именно на тот путь, который будет более подходящим для него. Если же родители не будут принимать никаких действий в этом процессе, то подросток не сможет полноценно жить в обществе.

Исходя из всех этих проблем можно выделить, что подросток уже вроде и не ребёнок, но ещё и не взрослый человек. Поэтому нужно понимать, что ему нужна помощь, а именно в профориентации. Помощь должна заключатся не в выборе профессии для подростка, а в толчке в нужную сторону. Человек не может сразу понять кем он хочет быть или чего хочет, ему нужно более углублённо разобраться в своих желаниях, силе и качествах, чтобы понять, что ему нужно.

Эта проблема, по нашему мнению, достаточно актуальна, чтобы рассматривать её более углублённо и начинать искать более современные пути решения с применением ИКТ. К таким решениям можно отнести:

1. Каждому из старшеклассников как можно чаще раздавать различные анкеты и тесты, основанные на выявлении профориентированности и профпригодности;

2. Проводить различные мероприятия с акцентом на разнообразные профессии и их виды деятельности, используя современные цифровые технологии.

3. Очень полезно было бы водить подростков на разнообразные экскурсии в места самых различных профессий, чтобы подросткам интересно рассмотреть ту или иную деятельность не только с положительных сторон, но и указать на трудность той или иной профессии.

С помощью таких несложных методов можно гораздо больше увеличить кругозор старшеклассников в сфере профессиональной деятельность, а так же повысить продуктивность, то есть профориентированность, среди большинства подростков, тем самым решить эту достаточно важную проблему нашего времени.

Литература

1. Пряжников Н.С.- Методы активизации профессионального и личностного самоопределения- 2002

2. Савкина Н.Г. Коммуникации и корпоративная культура Савкина М.В./ Проблемы устойчивого развития российских регионов материалы

Всероссийской научнопрактической конференции с международным участием. 2016.

3. Савкина Н.Г. Создание ситуации успеха при обучении детей с правополушарной ориентацией головного мозга / Савкина Н.Г., Белова Н.Ю. Проблемы устойчивого развития российских регионов /материалы Всероссийской научно-практической конференции с международным участием. ответственный редактор Л. Н. Руднева. 2014.

4. Шевелева Н.П. Опыт формирования толерантного мировоззрения у студентов посредством деловой игры/ Шевелева Н.П., Полищук Б.О., Зонова Н.В., Савкина Н.Г. Глобальный научный потенциал. 2014. № 9 (42).

Умирзакова Жанат Женисовна
Педагог-социолог
КГУ «школа-гимназия №3 г.Кандыагаш» Мугалжарский район Актюбинская область

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ КОУЧ ТЕХНОЛОГИИ В СИСТЕМЕ РАННЕЙ ПРОФОРИЕНТАЦИИ УЧАЩИХСЯ

Иманалина Сандугаш Ерсаиновна
Учитель начальных класссов
КГУ «школа-гимназия №3 г.Кандыагаш» Мугалжарский район Актюбинская область

Аннотация:

Профориентация — система методов и мер, оказывающих подростку помощь в выборе будущей профессии. Профориентация включает в себя просветительскую и консультационную работу, а так же помощь в выявлении склонности к различным видам деятельности. В статье рассмотрены коуч инструменты в организации профориентационной работы в школе. Основной целью профориентационной работы в современном образовательном учреждении должно стать социально-педагогическое и психологическое сопровождение социально-профессионального самоопределения обучающихся с учетом личностных особенностей, способностей, ценностей и интересов, с одной стороны, общественных потребностей, запросов рынка труда – с другой.

Ключевые слова: профконсультирование, инновационные технологии, профориентация, самомотивация, профессиональный путь.

Введение. Профориентация. Когда? Профориентацию можно пройти в любом возрасте, по мнению многих специалистов начиная с дошкольного возраста, в котором очень важно выявить способности и интересы ребенка, постепенно развивать их! Знание задатков ребенка, понимание его особенностей поможет избежать лишних волнений. Это вопрос выбора школы, секций и кружков, углубленных программ, курсов, и спокойная целенаправленная подготовка к поступлению в ВУЗ. Как же сделать так, чтобы профориентация не была для ребёнка нудным, формальным занятием, а действительно помогла бы ему сориентироваться в мире профессий и выбрать то, что по душе и возможностям?

Коучинг. Что это? Коучинг - это процесс, направленный на достижение целей в различных областях жизни. Коучинг — это особый диалог,

содействующий достижению целей и личной эффективности. Он не предполагает директив, оценок и поучений. Он строится на вопросах, открытии новых возможностей подопечного и мотивировании на успех. Коучинг направлен на раскрытие «спящего» внутреннего потенциала, приведение в действие системы мотивации каждого отдельно взятого человека. Основной задачей коучинга является стимулирование самообучения, чтобы в процессе деятельности человек смог сам находить и получать необходимые знания.

Основная идея коучинга — сам человек собственными силами на основе своих знаний находит ответы. Почему сам и на основе своих знаний? Потому что люди слышат очень и очень много «советов», которые не помогают. Коучинг в образовании.

Главная задача обучения состоит в том, чтобы помочь ребенку понять себя, разобраться в своих проблемах и мобилизовать свои внутренние силы и возможности для их решения и саморазвития. Условия личностно-ориентированного (значимого) учения:— наполненность содержания обучения жизненными проблемами учащихся, создание ситуаций учения, в которых бы обучающиеся могли взаимодействовать с важными для них лично проблемами и вопросами, которые они хотели бы разрешить;— принятие учителем учащегося таким, каков он есть, и понимание его чувств. При использовании методологии коучинга в процессе обучения роль педагога значительно обогащается. Это не только функция передачи знаний и обучения навыкам, но еще и реализация функции стимула интереса к обучению.

Коучинг как технология систематичен, беспристрастен, направлен, ориентирован на личность. Основные техники коучинга. Беседа посредством открытых и «сильных» вопросов. Лестница вопросов по логическим уровням и лестница (пирамида, спираль) достижений. Тоны голоса. Метод глубинного слушания. Индивидуальные и групповые коуч-сессии. Партнерское сотрудничество.Колесо жизненного баланса. Шкалирование. Линии времени. Метод планирования Гантта. Стратегия творчества У.Диснея. Мозговой штурм WORLD CAFE Элементы тренинга, Техника постановки целей (модель SMART).

Колесо жизненного баланса. Основная цель тренинга — развитие навыков планирования времени, восстановление жизненного баланса и повышение личной эффективности.Чтобы построить колесо, необходимо нарисовать круг и разбить его на секторы, их называют области ответственности. Чаще всего сфер 8, хотя для каждого это количество индивидуально и может быть от 4 и до…Далее – надо каждую из областей. Например, «финансы, карьера, здоровье, семья, отношения, хобби и.т.д.» или «математика, физика, химия и т.д.» Далее необходимо оценить каждую сферу по десятибалльной шкале: 10-ка на окружности, 0 – в центре круга. В каждом секторе ставится соответствующая отметка – насколько вы удовлетворены данной сферой вашей жизни. 0 – полный ужас, 10 – идеал. Теперь надо закрасить колесо от центра круга до метки. Посмотрев на такое «колесо жизненного баланса», сразу видно, в какой сфере провалы. Следующим шагом будет определение областей, наиболее нуждающихся в развитии. Это могут быть как области с наименьшими оценками, так и области со сравнительно высокими баллами, но более приоритетными в развитии на сегодняшний день. Также надо подумать, продвижение каких сфер может одновременно способствовать росту остальных. Бывает, что выполнив действия по одной из областей ответственности, мы одновременно «подращиваем» несколько остальных.Теперь нужно продумать и записать цели, достижение которых повысит результаты каждого сектора. Далее – составить план достижения целей, учитывая при этом: -время, необходимое для выполнения намеченного, ресурсы, которые могут понадобиться. Если чего-то не хватает из ресурсов, то где и каким образом это получить? -мотивацию. -точку

отсчета, т.е. какого числа начнете действовать.

Итог: В процессе коучинга школьники не только преодолевают неуверенность в себе, чувство неопределенности, но и развивают в себе такое качество, как ответственность, так как они осознанно и самостоятельно разрабатывают свои профессиональные цели и пути их достижения, а, следовательно, принимают на себя ответственность за будущие и настоящие действия. Самомотивация делает занятия более интересными и насыщенными. Пропуская через себя информацию о профессиях, ребёнок лучше ориентируется и более уверенно чувствует себя в этом сложном многообразии мира современных профессий, может осознанно выбирать себе дополнительные занятия по душе, развивать свой потенциал.

Литература

1. Образовательная социальная сеть Е.А. Белова «Использование коуч технологии в системе ранней профориентации учщихся» 2017 год.

2. Е. Корыткина «Кем стать?.. осознанный выбор или зачем коучинг в профориентации» 2018 год

3. Климов, Е.А. Психология профессионального самоопределения / Е.А. Климов. – Москва: Академия, 2010.- 304 с.

Флек Л.Х.
учитель русского языка и литературы КГУ «Бадамшинская школа -ясли - сад», Каргалинский район

ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОРГАНИЗАЦИИ ПРОФОРИЕНТАЦИОННОЙ РАБОТЫ В СРЕДНЕЙ ШКОЛЕ

Изтлеуова А.У. –
учитель английского языка КГУ «Средняя школа имени В.И.Пацаева», Каргалинский район Актюбинская область

Аннотация.

В статье рассмотрены современные инновационные технологии в организации профориентационной работы в школе. Определены и научно обоснованы основные типы профконсультации. Профориентация как средство регулирования профессиональной направленности личности является социально значимым делом, так как в эпоху модернизации и внедрения инновационных технологий во все сферы экономики и бизнеса казахстанское общество остро нуждается в грамотных специалистах и квалифицированных кадрах.

Ключевые слова: профконсультирование, инновационные технологии, личностно – ориентированный подход, профориентация, профессиональный путь, информационные технологии.

Введение

Выбор профессии – одно из важнейших решений в жизни каждого человека. С этим решением сталкивается абсолютно каждый гражданин любого государства. Задача каждого педагога – помочь обучающимся выбрать такую профессию, где он сможет максимально реализовать себя и потенциал окружающих. Все это выполнимо лишь при условии самостоятельного выбора специальности, основанного на осознании своего призвания к данной профессии и ответственности за принятие такого решения. Поэтому повышение качественной профориентационной работы

по данному направлению является задачей высокой ответственности и искренности.

Профориентация – неотъемлемая часть учебно-воспитательной работы, которая представляет собой систему психолого-педагогических мероприятий, направленных на активизацию процесса профессионального самоопределения личности, сопровождения профессионального развития, формирование жизненных и профессиональных целей учащегося в соответствии с его индивидуальными особенностями и учетом потребностей рынка труда [5]. Необходимо использовать современные инновационные технологии, описание профессий и обеспечить свободный доступ учащихся и студентов к информационным профориентационным ресурсам

Одним из важнейших современных звеньев системы профориентации является профессиональная консультация. Профессиональная консультация – это система мер по оказанию действенной помощи в трудовом самоопределении учащихся, основанная на индивидуальном изучении личности. Учащиеся получают информацию о социальных и производственных условиях, в которых они будут находиться, выбрав соответствующую профессию. Такого рода профконсультационная работа направлена на усиление внимания школьников к изучению наук, особенно тех, которые лежат в основе избираемой ими профессии. В процессе обучения учащиеся знакомятся с основами трудового законодательства, с перспективами трудовых условий, относящихся к специфике избираемой ими трудовой сферы. [1] Таким образом, профконсультирование служит решению триединой задачи: учащиеся получают ответы на вопросы, кем быть, каким быть и как осуществить сделанный выбор.

Основные типы профконсультации: справочно-информационная, диагностическая, медицинская, корректирующая. [2] Справочно - информационная профконсультация проводится с целью глубокого ознакомления человека с особенностями интересующей его профессии (требованиями к личным качествам, путями получения профессии, возможностью трудоустройства, перспективами профессионального роста). Диагностическая консультация ориентирована на выявление интересов, склонностей, способностей, профессионально важных качеств личности. Цель такой консультации – предварительно определить, в каких областях деятельности человек может трудиться наиболее успешно. Медицинская профконсультация выявляет соответствие состояния здоровья человека требованиям того или иного типа профессий. Корректирующая профконсультация проводится в тех случаях, когда по каким-либо причинам профессиональные намерения человека оказываются неосуществимы и его профессиональный тип нуждается в пересмотре и уточнении. [3]

Проведение консультаций, занятий и экскурсий на оснащенной современными компьютерными средствами обучения базе окажется еще более эффективным. Использование информационных и образовательных Internet-ресурсов реализует задачи обмена информацией с внешней средой, своевременного реагирования на преобразования в области педагогики, техники и социальной жизни. Знание и прогнозирование тех или иных направлений современных образовательных программ, умение общаться со студентами и выпускниками базовых школ создают тот коммуникационный сервис, который позволяет существенно повысить качество педагогической деятельности в профориентационной работе.

Большую роль в расширении представлений о профессиях играют экскурсии на предприятия, во время которых школьники знакомятся с организацией работы в разнопрофильных учреждениях. С целью активизации профориентационной работы с учащимися общеобразовательных учреждений, получения ими необходимых и актуальных

знаний в области профессиональной ориентации может быть организована акция волонтеров-профориентаторов «Твой выбор профессии». Акция включает проведение классных часов, тренингов, выставок литературы о профессиях, встречи с представителями различных профессий, КВНы, профориентационные игры и викторины, расширяющие знания школьников о мире профессий, а также проводить «Ярмарку профессий». [4]

Проектируемая методика организации профориентационной работы с использованием современных инновационных технологий предполагает: выездные групповые внеклассные мероприятия профориентационной направленности для учащихся выпускных классов общеобразовательных школ. Содержание должно включать: групповое проинформированние; презентации факультета и профессий; профнаправленные лекции и беседы экскурс с применением дистанционных технологий, викторины, конкурсы; индивидуальное анкетирование и профориентационное компьютерное тестирование.

Очень важно при профориентационной работе использовать личностно – ориентированный подход, осуществляемый на предметно-практическом материале заданий. Педагогическая задача на данном этапе работы определяется целью научить учащегося планированию отдельных операций, этапов работы, осуществлять пошаговый контроль выполнения задания, понимания четкой программы практических действий.

Профориентация как средство регулирования профессиональной направленности личности является социально значимым делом, так как в эпоху модернизации и внедрения инновационных технологий во все сферы экономики и бизнеса казахстанское общество остро нуждается в грамотных специалистах и квалифицированных кадрах. Для принятия мотивированного и взвешенного решения – выбора профессионального пути – молодому человеку необходимы четкие жизненные ориентиры, в том числе знания о специфике разных профессий, возможностях получения высшего профессионального образования по интересующему направлению, конъюнктуре современного рынка труда, перспективах трудоустройства и построения успешной карьеры.

Следовательно, разработка научно-информационных материалов по изучению характера и методов ведения профориентационной работы приобретает особую актуальность.

Литература

1. Каримова Г.А. «Профессиональная ориентация в системе обучения и воспитания школьников в современных условиях». Сборник статей, посвященный 75-летию Кызылординского государственного университета имени Коркыт Ата. «История становления профориентации». 2012 год

2. Иванова, Е.М. Основы психологического изучения профессиональной деятельности / Е.М. Иванова. – М.: МГУ, 1987. – 208 с.

3. Тыныбаева, М. А., Галимжанова, М. А., Тастанова, А. К. Совершенствование профориентационной работы в организациях среднего образования // Научно-педагогический журнал «Білім». - Астана: НАО имени И. Алтынсарина, 2023. - №3. - С. 157-167

4. Климов, Е.А. Психология профессионального самоопределения / Е.А. Климов. – Москва: Академия, 2010.- 304 с.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ОТКРЫТЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПЛАТФОРМ, СЕРВИСОВ И ОНЛАЙН-ИНСТРУМЕНТОВ В ПРОЕКТИРОВАНИИ АННОТАЦИЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ТРАЕКТОРИИ И ВЫБОРЕ ПРОФЕССИИ ОБУЧАЮЩИМИСЯ

Шайжанов Бекзат Бауржанович

Преподаватель НВиТП КГУ «Тассайская средняя школа»

Аннотация. В статье рассматривается влияние открытых образовательных платформ, сервисов и онлайн-инструментов на процесс проектирования образовательной траектории и выбора профессии обучающимися. Исследуется актуальность использования данных ресурсов в современных образовательных системах и их роль в развитии персонализированного подхода к обучению. Описаны теоретические и практические аспекты внедрения этих инструментов, а также приведены примеры из опыта работы, демонстрирующие их эффективность. Анализируется, как данные технологии могут помочь обучающимся в принятии осознанных решений относительно своей будущей профессии.

Ключевые слова:

Открытые образовательные платформы

Онлайн-инструменты

Образовательная траектория

Профессиональный выбор

Персонализированное обучение

Введение

Актуальность использования открытых образовательных платформ и онлайн-инструментов в образовательной системе стремительно возрастает. В условиях цифровой трансформации общества такие ресурсы становятся ключевыми элементами в формировании образовательной траектории обучающихся. Они предоставляют доступ к разнообразным учебным материалам, способствуют развитию навыков самообразования и помогают в профессиональной ориентации. Это особенно важно в условиях постоянно меняющегося рынка труда, требующего от выпускников широкого спектра знаний и умений.

Теоретический аспект

Открытые образовательные платформы, такие как Coursera, edX и Khan Academy, предлагают широкий выбор курсов по различным дисциплинам, доступных для всех желающих. Эти платформы позволяют обучающимся самостоятельно выбирать предметы и строить индивидуальные образовательные траектории.

Онлайн-инструменты, включая сервисы по тестированию и оценке навыков, такие как LinkedIn Learning и Udacity, играют важную роль в профессиональном самоопределении. Они помогают определить сильные и слабые стороны обучающихся, что способствует более осознанному выбору будущей профессии.

Практический аспект из опыта работы

Из практического опыта можно выделить успешные кейсы внедрения данных технологий в образовательный процесс. В частности, использование платформы Coursera в рамках учебного плана позволяет студентам проходить курсы ведущих университетов мира, что

повышает их конкурентоспособность на рынке труда.

Таблица 1. Пример интеграции онлайн-курсов в учебный план

Платформа	Курс	Вуз	Специальность	Результат
Coursera	Data Science	University of London	Информатика	Увеличение уровня знаний и навыков
edX	Marketing	MIT	Маркетинг	Повышение квалификации и карьерный рост
Khan Academy		Mathematics	Общая образовательная	Улучшение успеваемости по математике

Заключение

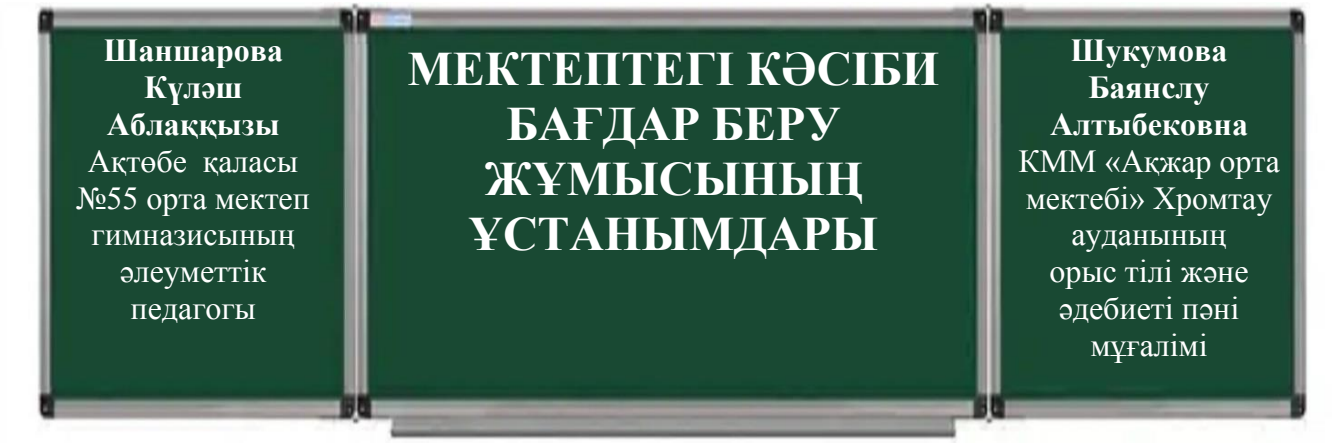
Использование открытых образовательных платформ и онлайн-инструментов в проектировании образовательной траектории и выборе профессии обучающимися демонстрирует высокую эффективность. Эти технологии предоставляют возможность персонализированного подхода к обучению, повышают качество образования и способствуют успешному профессиональному самоопределению. Важно продолжать интеграцию этих ресурсов в образовательные программы для обеспечения адаптации обучающихся к требованиям современного рынка труда.

Литература

1. Иванов И.И. “Современные образовательные технологии”, Москва, 2020.

2. Петров П.П. “Цифровая трансформация в образовании”, Санкт-Петербург, 2019.

3. Сидорова А.А. “Инновационные методы обучения”, Екатеринбург, 2021.

Аннотация

«Кәсіби бағдар беру- жас ұрпақты өзіне ұнайтын мамандығын саналы таңдап алуға дайындау, мамандық таңдауда кездейсоқтықтан жеке тұлғаны қорғау»

«Профессиональная ориентация, готовящая молодое поколение к осознанному выбору понравившейся профессии,защищающая личность от случайности в выборе профессии»

Егеменді елімнің ел тұтқасын ұстар ертеңгі ұрпағын тәрбиелеу, азаматтығы, адамгершілігі, имандылығы бойына жинақталған, кез-келген өркениетті елдердің азаматтарымен тең түсе алатын, әлеуметтік саяси тұрғыда,білімді азаматтың болмысын қалыптастыру біздің алдымызға қойған мақсатымыз.

Еліміздің қоғамдық – әлеуметтік өміріне нарықтық қатынастардың енуіне

байланысты өзгеріске түскен саяси, экономикалық, әлеуметтік мәдени, рухани жағдайлар жас ұрпақты тәрбиелеу мәселерін жаңаша ойластыруды талап етеді. Осыған байланысты еліміздің даму стратегиясына сай жас ұрпақтың рухани байлығын одан әрі жетілдіруге, әлеуметтік қорғауға ерекше мән беруде

Мәдениетті, өз елінің абырой-намысын, атағын қорғай алатын әрбір азаматты тәрбиелей отырып, әлеуметтік жағынан да, саяси білімділік жағынан да жетілген ұрпақ тәрбиелеу әрбір ұстаздың арманы мен тілегі десем артық болмас. Біздің мектеп оқытқан, білім берген шәкірттеріміз біздің талап-талғамымызбен сәйкес келіп, болашақта жан-жақты толыққан қазақ халқының кім екенін, қандай дәрежеге көтерілгенін көрсете білсе.

Жас ұрпаққа тәрбие беруде ар-ұят, адалдық, адамгершілік, ізгілік мәселерін қатар қоя отырып, сана-сезімі мен ақыл – ой қызметінің дамуына ықпал ету, шығармашылық қабілетін ашу, өзін-өзі тануына бағдар беруге, адам болып қалыптасуына жол ашып, жақсы мен жаманды айыра білуге машықтандырсам, талап-талғамы терең, салауатты өмір салтын дұрыс қалыптастырған әлеуметтік жағдайы толық тұлға ретінде қарап, жаман әдет пен теріс қылықтардан тазартып, жаны таза, көңілі ақ, рухани сезімдерге бай, саналы, сергек етіп тәрбиелеу біздің алдымызға қойған басты мақсатымыз.

Осы мақсатымызды іске асыру бағытында оқушылармен жүргізілетін кәсіби бағдар беру жұмысының әдістемесін ұсынамыз:

1. Мектепте кәсіби бағдар беру жұмысының тиіділігі.
2. Жұмыстың мазмұны мен ынталандыру әдістері.
3. Диспут,пікірталас, дөңгелек үстел, шебер класс, өз мамандығының шеберлерімен кездесу, ата-аналармен психологиялық – педагогикалық тренинг-семинарлар.
4. Оқушыларды түрлі мамандықтар туралы түсініктікпен қарландыру.

Кәсіби бағдар беруді ұйымдастыру алуан түрлі күрделі жұмыстар жиынтығы. Олардың негізгілері: қабілеттілік, қызығушылық, бағыттың құндылығы, кәсіптік жоспар, идеялылығы, өзіне деген сенімі. Әрине кәсіби бағдар жұмысының алғашқы баспалдағы – мектеп қабырғасы. Осы жұмыстың негізгі салмағы мен жауапершілігі мұғалімге жүктелген. Жалпы білім беретін мектепте ұйымдастырылатын кәсіптік бағдар және мамандық таңдау жұмысы төрт кезеңге бөлінген.

Бірінші кезең – 1-4 сыныптарда,
Екінші кезең – 5-7 сыныптарда,
Үшінші кезең – 8-9 сыныптарда,
Төртінші кезең – 10-11 сыныптарда жүргізілетін кәсіптік бағдар.

Бірінші кезең міндеті- мектепте бастауыш сынып оқушыларымен және ата-аналарымен кездесе отырып, оқушының ерекшелігін және қабілетін толық білу негізінде кәсіби бағдардың алғашқы қарапайым жқмыстарын бастау. Оқушыларға кәсіп пен бағдар туралы хабар беру.

Екінші кезең міндеті – орта буын оқушыларына жеке кәсіптер жайында нақты мағлұматтар беріледі. Мамандық туралы насихаттай отырып, бала алдында өмірлік қажетті мамандығын талдау тұрғандығын хабарлау. Бұл әрекетті баламен мұхият және сирек жүргізу керек.

Үшінші кезең міндеті – кәсіп пен мамандықты жан-жақты белсенді насихаттау және нақтылы кеңес беру арқылы оқушылардың бұған жауапты түрде қарайтындығы біршама орын алады. Алайда жастардың көзқарасы субъективті түрде болатындығын естен шығармаған жөн.

Төртінші кезең міндеті – 10-11 класс оқушылары өздер таңдаған мамандық ерекшеліктерін, сол мамандықтың келешегін жақсы білетіндей дәрежеге жетулері қажет. Бұл кезде мектеп оқушылары халық шаруашылығының мұқтажына сай, өзінің қабілетіне қарай нақтылы бір шешімге келеді. Осындай шешім мектепті бітірер жылдары таңдаған мамандықтың қыр-сырына қанығу кезеңі

жүреді. Бұл жалпы білім беретін орта мектептің кәсіби бағдар жөніндегі қорытынды жұмысы.

Кәсіби бағдар жұмыстарының негізгі формасының бірі- кәсіби хабар, кәсіби насихат. Кәсіби хабардың басты міндеті-оқушыларға халық шаруашылығының құрамы мен өсуін, өндірістегі жаңа техника мен технологияның, еңбек ресурстарына деген қажеттілікті, кәсіби мектептерде оқу мүмкіншілігі, әрбір кәсіп пен мамандықтың бүгіні мен ертеңін, оның сан алуан сырларын және жұмысқа орналасу мүмкіндіктері жайлы мағлұматтармен таныстыру. Бұл жұмыс мектепте сабақ кезінде саяхат, әңгіме және кәсіптік бағдар кешін өткізгенде жүргізіледі. (слайдтар, бейнероликтер, кәсіпорындар құжаттары, еңбек озаттары суреттері, альбомдар,ұмыс үдерісі мен өнім шығару жағдайлары, стендтер, т.б) Кәсіби насихат жұмысын жүргізгенде , оның өзіне тән ерешелігі бар. Насихаттарды радио, теледидар, кино, баспа орындары арқылы жүзеге асырады.

Кәсіби іріктеу кәсіпті дұрыс таңдап және қабілетіне сай жұмысқа тұруда дұрыс шешуге көмектеседі. Ал бұл профессиограмма жасау арқылы жүзеге асады. Профессиограмма жеке мамандыққа қажетті талаптарды: денсаулық, психологиялық мінез-құлық, жалпы және кәсіби білім дәрежесін анықтайды.

Балаларымыздың болашағы біздің өз қолымызда. Бұл қоғамның ертеңі – балаларымыздың қандай болып өсуіне тікелей байланысты. Демек баланың әлеуметтік тұрмыстық жағдайын дұрыс сараптап, оны қорғау,қамқорлыққа алу,болашақта жарқын тұлға болатындай қалыптастыру- дұрыс бағыт-бағдар беру бүгінгі күннің өзекті мәселесі болып табылады.

Сонымен кәсіби бағдар беру - педагогтардың, психологтардың, дәрігерлердің және басқа да қызметкерлердің қоғамның қажеттілігіне қарай әрбір оқушының қабілеттілігі мен бейімділігін ескере отырып, кәсіптік қызығушылығын қалыптастыруға және мамандық таңдауға көмектесуде, мақсатты атқарылатын жұмыс.

Қолданылған әдебиеттер:

1.М.В. Антонова. Кіші мектеп оқушыларының кәсіби өзін-өзі анықтауын педагогикалық қолдау-кәсіптік бағдар берудің проблемалық бағыты\ кәсіптік білім Астана 2017

2.Педагогика және психология әлемі №10.2021ж.

Шмелева Елена Алексеевна, заместитель директора по ВР, КГУ «СШ №3» г.Актобе

ЧТО ТАКОЕ ПРОФОРИЕНТАЦИЯ, ДЛЯ ЧЕГО И КОМУ ОНА НУЖНА

Шинкарук Елена Владимировна, педагог - психолог КГУ «СШ №3» г.Актобе

В профориентации традиционно выделяются следующие направления: профинформация, профагитация, профпросвещение, профдиагностика (включая длительное отслеживание основных линий развития, профотбор и профподбор) и профконсультация. Профориентация - очень объемное понятие, например, можно сказать, что современное западное общество по сути своей профориентационно, т.к. с самого рождения ориентирует ребенка на жизненный успех, на успешную карьеру. Профориентация предполагает широкий, выходящий за рамки только педагогики и психологии, комплекс мер по оказанию помощи в выборе профессии, куда входит и профконсультация как индивидуально ориентированная помощь в профессиональном самоопределении. И профориентация и профконсультация - это ориентирование школьника (оптанта), тогда как профессиональное самоопределение больше соотносится с самоорентированием учащегося в роли субъекта самоопределения по А. Климову)

Профориентацией или профессиональной ориентацией называют комплекс мероприятий, которые помогают человеку определиться с выбором профессиональной деятельности, учат правильно применять свои таланты и способности. Профориентация позволяет человеку построить карьеру именно в той области, где он лучше всего реализует свои умения и навыки.

Профориентация помогает людям выбрать профессию, которая бы соответствовала их интересам, способностям и потребностям рынка.— *Профориентирование — поиск лучшего решения между тремя компонентами успешной карьеры и внутреннего комфорта Это представление человека об идеальной работе, его реальные возможности и перспективы их совершенствования, актуальные тренды рынка труда.*

Выбор профессии — один из главных жизненных выборов, совершаемых человеком в юном возрасте, так как выбирая профессию, он выбирает и образ жизни.

Профессиональная ориентация в общеобразовательном учреждении включает в себя следующие компоненты: — профессиональное просвещение; — развитие профессиональных интересов и склонностей; — профессиональную консультацию; — психолого-эмоциональную поддержку и оказание помощи в принятии решения. Профессиональное просвещение условно подразделяется на две формы: профессиональную информацию и профессиональную пропаганду.

Важность этого компонента заключается в том, что благодаря ему расширяются рамки свободы выбора профессии. Чем лучше узнает молодой человек окружающий его мир, тем более оптимальным, оправданным будет его выбор.

Структура системного подхода к профессиональной ориентации учащихся

Этапы	Звенья и их функциональные характеристики			
Профессиональное просвещение	Воспитание установки на выбор профессий, нуж-ных обществу	Ознакомление с социально экономическими аспектами выбора профессии	Расширение кругозора о профессиях и отраслях народного хозяйства	Пропаганда профессий средствами массовой информации, литературы и искусства
Профессиональное убеждение	Убеждение в необходимости развития личности при выборе профессии	Формирование мотивов выбора профессии с учетом личных и общественных интересов и общества	Самовыражение в выборе профессии	Самоутверждение в выборе профессии. Принятие решения
Практическая подготовка учащихся к выбору и получению профессии	Формирование политехнических умений и навыков при изучении основ наук	Развитие специальных склонностей и способностей во внеклассной работе	Привитие профилирующих умений и навыков в процессе трудового обучения	Реализация профессиональных склонностей в трудовой деятельности
Дифференциация и корректирование профессиональной направленности учащихся	Корректирование склонностей и способностей к избираемой профессией	Корректирование избираемой профессии с учетом состояния здоровья	Профессиональная ориентация учащихся разного пола и возраста	Дифференцированная работа в зависимости от восприимчивости профориентации

С какого возраста лучше начинать профориентационную работу с детьми?

Есть такое понятие «ранняя профориентация», она основана на проведении сюжетно-ролевых игр, различных методик по изучению профессий и развитию эмоционального отношения детей дошкольного возраста к профессиональному миру. Так как перед дошкольниками еще не стоит проблема выбора профессии, дошкольный возраст можно рассматривать как подготовительный, закладывающий основы для профессионального самоопределения в будущем. Представления о профессиях у ребенка ограничены его пока небогатым жизненным опытом. Таким образом, формирование представлений дошкольников о мире труда и профессий – это необходимый процесс, актуальный в современном мире и является важнейшим звеном для социальной адаптации ребенка.

Некоторые специалисты считают оптимальным возраст 10-12 лет для начала профориентации. В этот период детей еще не коснулись психологические перестройки переходного периода, но они уже способны серьезно размышлять о будущем.

Существуют опросники для младших школьников 2-4 классов. Однако слишком серьезно к результатам таких тестов относиться не стоит – предпочтения школьника могут еще не раз поменяться.

Чаще всего вопросом выбора профессии задаются учащиеся 9-11 классов. Как правило, из-за прессинга со стороны школы и родителей выбор будущего профессионального пути происходит в спешке, о чем многие выпускники потом жалеют.

Тем не менее, профориентация, как и обучение, должна быть непрерывным процессом. В начальной школе можно продолжить знакомство с профессиями,

начатое в детском саду. Сделать это можно через профориентационные уроки с приглашенными специалистами, экскурсии, тематические внеклассные занятия и т.д.

Наиболее обширную работу по профориентации нужно проводить в 5-7 классах. Это могут быть все те же игры: деловые, профориентационные, психологические. Они расширяют знания о мире профессий и помогают сделать первые шаги в сторону выбора интересной для себя профессии. Школьники начинают осознавать свои интересы и возможности, приобретают базовые представления о направлениях возможных специальностей, знакомятся с требованиями, которые предъявляют различные профессии.

В 8-9 классах профориентационная работа становится более серьёзной. Начинается активная диагностическая работа школьного психолога, проводятся уроки осознанного выбора профессии. Школьный психолог вместе с учителями проводит индивидуальные и групповые консультации по вопросам выбора той или иной профессии, соотношению интересов, способностей, здоровья ребенка и требований профессии. Педагог-профориентатор приглашает представителей колледжей и посещает с учащимися «Дни открытых дверей». Классные руководители проводят с учащимися различные игры, опросники, конкурсы, классные часы, лектории.

В 10-11 классе успешность профориентации во многом зависит от качественной работы в начальной и средней школе. Консультационная работа школьного психолога должна быть ещё более активной и проводиться как для учащихся, так и для родителей. В школах проводятся презентации ведущих ВУЗов города, встречи, также организуются экскурсии на дни открытых дверей.

Таким образом, начинать профориентационную работу следует еще в детском саду и продолжать систематически на протяжении всего обучения ребенка.

Современный рынок труда развивается стремительно. Выбор первой профессии становится сложнее, а смена профессиональной деятельности во взрослом возрасте постепенно становится нормой. Работа по профориентированию помогает сформировать список профессий, которые подходят человеку и составить базовый план построения карьеры. Благодаря этому человек понимает, через какие этапы ему предстоит пройти на пути к работе мечты, которая даст ему финансовую свободу, независимость и моральное удовлетворение.

Список использованной литературы:

1. Пряжников Н.С. П85 Профориентация в школе: игры, упражнения, опросники (8-11 классы). - М.: ВАКО, 2005. - 288 с- (Педагогика. Психология. Управление).

2. Т. Сальникова: Ранняя профориентация детей. Издательство: Детство-Пресс, 2017 г.

3. Овсянникова С.К. О-34 Организация профориентационной работы в школе: Методическое пособие - Нижневартовск: Изд-во Нижневарт. гос. ун-та, 2013. — 362 с.

ОҚУШЫЛАРДЫҢ ЕҢБЕК БІЛІКТІЛІКТЕРІ МЕН ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТТЕРІН ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАР АРҚЫЛЫ ДАМЫТУ ЖОЛДАРЫ

Тілек Гүлшат Сағынбайқызы

Ақтөбе облысы, Байғанин ауданы, Т.Жармағамбетов атындағы орта мектептің көркем еңбек пәнінің мұғалімі

Оқытуда оқушының еңбек біліктіліктері мен шығармашылық қабілетін дамыту үшін жаңа ақпараттық технологияны пайдалануға да мүмкіндіктер көбеюде. Еңбек ету үрдісін даралауда оқушыны жеке тұлға ретінде қабылдау, яғни оқушының өзіндік танымдық іс-әрекетін қалыптастыруға бағыттау, білім беруде жеке оқытуды дамыту көзделуі қажет. Осыған орай оқушыға берілетін тапсырмалардың үйренушілік, алгоритмдік, эвристикалық, шығармашылық деңгейлері қолданылады. Шығармашылық деңгейде оқушы құбылысты өз бетінше таңдай келіп, шағын ғылыми шығармашылық тұрғыдан зерттеу жұмысын жүргізуге үйренеді. Бұл маңызды да жауапты істің нәтижелі болуы үшін, білімнің іргетасы қаланатын бастауыш мектеп сатысында білім беруді иновацияландыруды жоғары деңгейге көтеріп, әлемдік және отандық жаңашыл педагогтардың әбден зерделеп, елеп-екшеп ұсынған жаңа технологияларын оқыту процесіне енгізу, соның негізінде жан-жақты дамыған, өзіндік жеке пікірі бар, шығармашыл жеке тұлғаны қалыптастыруымыз қажет.

Педагогикалық технология педагогика және техника ұғымдарының негізінде пайда болған түсінік. Педагогика – біріншіден ғылымның адаммен байланысты бір саласыболса, екіншіден белгілі бір мақсатқа бағытталған ұстаз бен шәкірттің өзара байланысты іс-әрекетін зерттейтін ғылым, үшіншіден алғанда педагогика белгілі бір мақсатқа яғни білім мен тәрбие алуға немесе беруге бағытталған ұстаз бен шәкірттің өзара байланысты іс-әрекет білімдерін, іскерлік пен дағдыларын үйренуді көздейтін оқу пәні болып табылады. Техника дегеніміз-біріншіден ғылымның бір саласы болса, екіншіден іс-әрекетті ұтымды түрде орындауға арналған құрал-сайман, мүмкіндік болып табылады. Ал технология дегеніміз- сол техникалық құрал арқылы адамның іс-әрекетті жүзеге асыратын қызметі. Технологиялық іс-әрекет дегеніміз- белгілі бір мақсат қойып техникалық құралды пайдаланып өнім алуға бағытталған іс-әрекет. Техникалық іс-әрекеттің нәтижесі қандай да бір болмасын өнім немесе материалдық құндылық. Сондықтан техника мен технология бір-бірімен мағынасы жағынан жақын ұғымдар. Педагогикалық технология- тәрбие мен оқыту технологиясы болып екіге бөлінеді. Оқыту технологиясы оқытуды жоспарлау, ұйымдастыру, құрастыру, талдау, оқыту мүмкіндіктерінің технологиясы.

Педагогикалық технология ғылым мен практиканың арасын жалғастырушы звено, оқыту технологиясының методологиялық функциясы-оқыту проектісі, оны жүзеге асыру түріндегі стратегиялық модель болып табылады.

Оқушыларды дамыту, білім беру мақсатындағы қоылған мақсатқа сәйкес, педагогикалық жүйенің қызметін қамтамасыз ететін оқу қызметі мен қажетті мүмкіндіктерді басқарудың теориялық проектісін біз оқыту технологиясы деп ұғынуымыз қажет.

Сонымен педагогикалық технологияны мұғалімнің міндеті тұрғысынан қарағанда мынадай блоктарға бөліп қарауды ұсынады:

1-блок--- диагностикалық міндет;

2-блок--- дайындық міндеті;

3-блок--- білім берушілік міндет;

4-блок--- жеке тұлғалық міндет;

5-блок--- аналитикалық міндет.

Қорыта айтқанда, педагогикалық технологияны танудың бес бағыты бар:

1. іс-әрекетті ұтымды ұйымдастыру және оны жабдықтау;

2. аз шығынмен нәтижеге жетуге жағдай туғызатын операциялардың бірізділігі;

3. педагогикалық проблемаларды әдістемелік деңгейде талдауға мүмкіндік туғызатын педагогикалық категория;

4. оқыту процесін тұтастай меңгеруге мүмкіндік тұғызатын ойлаудың жүйелік тәсілдерін педагогика тәжірибесіне енгізу;

5. педагогикалық идеялардың қомақты нәтижелеріне жеткізуге кепілдік беретін іс-әрекеттер жүйесін ретке келтіру болып табылады.

2002 жылы Ы.Алтынсарин атындағы Қазақ білім беру академиясы Жалпы бастауыш білімнің «Еңбекке баулу» пәні бойынша мемлекеттік жалпыға міндетті стандартының жаңа нұсқасы жасалды. Мұнда еңбекке баулу пәнінің базалық білім мазмұнының негіздері сақталғанмен, елеулі өзгерістер жасалды. Еңбекке баулу пәнінің қызметі бойынша әлемдік педагогикалық тәжірибелер зерделенді. А.Энштейн «Адам естіп-білгені арқылы жетілмейді, еңбек пен іс - әрекет үстінде қалыптасады» деп айтқандай, еңбекке шұғылдану үстінде бала саусағының бұлшық еттері жан-жақты жетіліп, жазуға, сурет салуға, түрлі бұйымдар жасауға икемділіктері артады. Сонымен бірге Еңбекке баулу пәнінен бастауыш мектеп оқушылары еңбектің бастапқы әліппесімен танысып, олардың байқағыштығы, ой-өрісі, шығармашылық белсенділіктері артады және жас кезінен бастап жүйелі түрде еңбек тапсырмаларын орындауға, отбасындағы қажеттілікке көңіл бөлуге, төзімділікке үйренеді. Бастауыш мектепте еңбекке баулу пәнін өткізуде көптеген жаңа технологияларды пайдаланып, баланың жаңа материалды толық игеруіне баса назар аударудамыз. Бұл жаңа технологияларды негізгі үш топқа бөліп қарастыруымызға болады:

1.Ойындық технология- мәнді өмір жағдаяттарын үлгілеу және оның шешімін іздестіруге құрылады. Жетекші әдісі – ойын. Оны ұйымдастыру түрлері: іскерлік, рөлдік, оқиғалық және білімдік ойындар.

2.Коммуникативтік технология – мүмкін болған барлық ақпарларды қатыстыра отырып, оқу үрдісі оқушының өзара белсенді әрекетіне, қатынасына құрылады. Жетекщі әдісі – қарым – қатынас. Оны ұйымдастыру түрлері: өзара, жұптық, топтық оқу т.б.

3.Зерттеу технологиясы – проблемалық ізденіске, жаңалықтар ашуға құрылады. Жетекші әдісі – проблемалық оқыту әдісі.

Осылармен бірге саралап, жеке дара, жеделдетіп оқыту, оза оқыту, деңгейлеп оқыту, оқу мен жазу арқылы сын тұрғысынан ойлау т.б. технологиялар көп қолданыс табуда. Бұл технологиялардың бәріне ортақ, негізгі мақсаты – жеке тұлғаны дамыту, оқуға шығармашылық ендіру, мұғалім мен оқушы арасындағы ынтымақтастық, өзара әрекеттестік сипатындағы жаңа әлеуметтік қатынастың пайда болуы, т.б.

Оқыту технологияларын оқу мазмұны мен оқушылардың жас және психологиялықерекшеліктеріне орай таңдап, тәжірибеде сынап қараудың маңызы зор. Қазіргі білім беру саласындағы оқытудың озық технологияларын меңгермейінше сауатты, жан-жақты маман болу мүмкін емес.Жаңа технологияны меңгеру мұғалімнің интеллектуальдық, кәсіби, рухани, азаматтық және де басқа көптеген адами қабілетінің қалыптасуына игі әсерін тигізеді, өзін-өзі дамытып, оқу-тәрбие үрдісін тиімді ұйымдастыруына көмектеседі.

«MENTOR» ӘДІСТЕМЕЛІК ОРТАЛЫҒЫНАН «ҮЗДІК ҚАЛАМ» РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ТАНЫМДЫҚ ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛЫНЫҢ

ТАЛАПТАР/ШАРТТАР

Авторлар қолжазбаларды мұқият тексеріп, түзетуі тиіс;

• автордың аты-жөнін (толық), ғылыми дәрежесін, атағын, қызметін, мекеменің толық атауын көрсету қажет;

• мақала авторының фотосуреті болуы шарт және өлшемі 3500*5500 пикселден (6х12 мм, 300 dpi кем емес) кем болмауы тиіс;

• мақалаға оның мәні мен идеясын айқындайтын сюжетті фотосуреттерді тіркеп жіберуге болады (сканирленген фотосуреттердің өлшемі 10х15 мм, 300 dpi кем емес);

• пайдаланған кестелер, диаграммалар, графиктерді, пайдаланылған бағдарламалардың (Word, Excel, PowerPoint және т.б.) бастапқы пішімінде материалға қоса тіркеу қажет;

• мақала көлемі атауы мен әдебиеттер тізімін қоскқанда 3 беттен аспауы қажет;

• мақаланы төмендегідей талаптарға сәйкес ресімдеу керек: Microsoft Word, кегль – 12 пункт, гарнитурасы - Times New Roman, парақ пішімі - А4, жиектері - 2 см, жоларалық интервал – жалаң, бірінші жол – 1, 25 см бос жер, азат жолға дейінгі және кейінгі интервал – 0 см;

ТРЕБОВАНИЯ/УСЛОВИЯ

Рукописи должны быть тщательно выверены и отредактированы авторами;

• необходимо указывать: фамилию, имя и отчество автора (полностью), учёную степень, звание, должность, полное название учреждения;

• фото автора статьи обязательно и должно иметь размеры не менее 3500*5500 пикселей (не менее 6х12 мм, 300 dpi), фото в статью не помещать;

• желательно сопроводить статью сюжетными фотографиями, которые будут отражать суть и идею статьи (размер отсканированных фото не менее 10х15 мм, 300 dpi);

• используемые таблицы, диаграммы, графики должны прилагаться к материалам в исходном формате используемых программ (Word, Excel, PowerPoint и др.);

• аннотация должна содержать только главную информацию статьи, не превышать объем 6 строк, выполняться на двух языках, отличающихся от языка статьи (пример: если статья написана на русском языке, то аннотация пишется на английском и казахском);

• максимальный объем статьи не более 3 страниц, включая название, список литературы;

• статью оформлять в соответствие с требованиями: Microsoft Word, кегль – 14 пунктов, гарнитура - Times New Roman, формат листа - А4, поля - 2 см, междустрочный интервал – одинарный, первая строка – отступ на 1, 25 см, интервал перед и после абзаца – 0 см;

Эл. почта: kalam2025@mail.ru